

Liturgika — poznaj svoj obrad

Kresťan v chráme Božom

Nechceme tu dávať pravidlá správania sa v Božom chráme. Boží chrám — je miesto Božej prítomnosti, a to nás napomína, že v chráme sa máme správať ako na svätom mieste. Pamätajte, že na oltári skutočne a sviatostne prebýva sám náš Pán Ježiš Kristus, prítomný v Najsvätejšej Eucharistii. „Môj dom je domom modlitby“ — povedal Ježiš Kristus a vyhnal z neho všetkých, ktorí sa nesprávali tak, ako to vyžaduje svätosť miesta.

Chceme tu podať len niektoré usmernenia, ktoré sú spojené s predpismi nášho obradu počas Služby Božej a iných bohoslužieb.

Keď vojdeme do chrámu, postavíme sa na miesto, ktoré si vyberieme a kde chceme stáť, obrátime sa tvárou k oltáru, tri razy sa prežehnáme, pričom potichu hovoríme tieto slová: „Bože, buď milostivý mne hriešnemu. Pane, môj Stvoriteľu, zmiluj sa nado mnou. Nespočetnekrát som zheřil, Pane, odpusť mi“.

(Pokračovanie na 5. str.)

SME BOŽÍMI DEŤMI

Minule sme rozjímali o tom, že Boh je naším Otcom. Z toho vyplýva, že všetci sme Jeho deťmi. Zo sluhov nás Boh urobil svojimi deťmi. Je to pre každého človeka veľké vyznamenanie, od ktorého niet väčšieho na svete. Avšak je tu otázka, či my žijeme tým životom, aký sa patrí na Božie deti? Oslavujme Boha svojím životom! Správajme sa tak, ako sa sluší na Božie deti. Sv. apoštol Pavol nás napomína: „Ak žijete podľa tela, zomriete, ale ak duchom umŕtvujete skutky tela, budete žiť... Ktorí sa majú viesť Božím Duchom, sú synmi Božími“ (Rim 8, 13).

Prikázaním milovať Boha sa nežiada citová láska, ale láska, ktorú nás učí sv. apoštol Ján: „Kto prijal moje prikázania a zachováva ich, ten ma miluje“ (Jn 14, 21). „Kto nezachováva Jeho (Božie) prikázania, je luhár a niet v ňom pravdy“ (Jn 1, 2—4).

Ak milujem Boha, máme ten cieľ, ktorý má Boh.

Ak milujeme Boha, milujeme iba to, čo Boh miluje.

Ak milujeme Boha, neurážame ho hriechmi.

Ak milujeme Boha, milujeme ho nie slovami, ale skutkami. „Nie každý, kto mi hovorí: „Pane, Pane!“ vojde do Kráľovstva nebeského, ale iba ten, čo plní vôľu môjho Otca“ (Mt 7, 21).

Takto uskutočňujeme slová sv. Kataríny: „Ježiš nech bude v tvojom srdci — večnosť v tvojiach citoch! Svet nech bude pod tvojimi nohami — vôľa Božia vo všetkých твоjiach skutkoch! A nadovšetko a vo všetkom nech ti svietí Božia láska.“

Keď sme deťmi Božími, v Bohu sme bratmi a sestrami. Keď sme Božími deťmi, z toho vyplýva, že sme medzi sebou bratmi a sestrami. Sv. Augustín nazval modlitbu Otčenáša modlitbou bratov. A je ňou. Na tej zemi všetci sme pátnikmi. Putujeme do Otcovho kráľovstva. „Jeden je Pán, jedna viera, jeden krst, jeden Pán a Otec všetkých, ktorý je nad všetkými, skrze všetkých a vo všetkých“ (Ef 4, 5). Oslovenie Otče náš nám hlása, že máme spoločného Otca v nebi a my sme bratmi a sestrami bez ohľadu na rasu, farbu, postavenie a pod. Sme súrodencami v Bohu.

Odkiaľ to vieme? Všetci sme Iudia. Všetci máme spoločný začiatok, spoločných prarodičov, spoločný cieľ života, všetci máme rozum, slobodnú

(Pokračovanie na 5. str.)

Nech znie spev mieru

S Božou pomocou chystáme sa bilancovať rok, ktorý je za nami. Rok 1983. Sme ako oráči na konci dlhej brázdy. Obzeráme sa, či je rovná, či sa nám podarila. Aj rok je dlhá brázda, veď má svojich 365 dní. Veľa načim k tomu, aby sa ju podarilo vyorať rovno, veľa potu a námahy i úsilia a dobrej vôle treba!

Keď sme rok 1983 začínali, pripomínali sme si na úvod slová prvého občana našej vlasti, prezidenta republiky dr. Gustáva Husáka, ktorý v novoročnom prejave pripomenul, že do roka 1983 vstupujeme v podmienkach rozporuplného medzinárodného vývoja. Vo svete pokračuje a nadobúda na naliehavosti a závažnosti zápas za odvrátenie hrozby vojny. Mier, ktorý je základnou podmienkou pokojnej práce a života národov, je vážne ohrozený. Ľudia na celom svete si naliehavo uvedomujú, že politika horúčkovitého zbrojenia a konfrontácie, presadzovaná reakčnými silami, zvyšuje riziko svetovej katastrofy.

Prvý občan našej vlasti pripomenul, že za tejto situácie je potrebné s plnou vážnosťou zdôrazniť význam, aký má pre naše národy pevné priateľstvo, spojenestvo a všestranná spolupráca so Sovietskym zväzom a ďalšími štátmi socialistického spoločenstva. Socialistické spoločenstvo sa usiluje o mier, lebo dobre vieme, čo by v súčasných podmienkach znamenala vojna nielen pre národy Európy, ale pre celé ľudstvo. Preto považujeme zápas za zachovanie mieru za najdôležitejšiu, najnaliehavejšiu úlohu súčasnosti.

Všetkým statočným ľuďom na celom svete záleží na tom, aby sa plodným rokovaním nastolil trvalý mier a zastavili šialené preteky v zbrojení. K cieľu však môže viesť len také rokovanie, ktoré sa povedie na zásadách plnej rovnoprávnosti pri rešpektovaní oprávnených záujmov na zaručení rovnakej bezpečnosti pre všetkých. Je to v súčasných podmienkach jediná prijateľná cesta.

Československo pri uskutočňovaní politiky mierového spolunažívania udržiava a rozvíja vzájomne výhodnú spoluprácu so všetkými štátmi bez ohľadu na rozdielne spoločenské zriadenie, u ktorých sa stretávame s porozumením a dobrou vôľou. Základom pre rozvoj týchto vzťahov je dôsledné rešpektovanie zásad rovnosti, zvrchovanosti, nezávislosti a nezasahovania do vnútorných vecí.

Na ceste k zachovaniu svetového mieru bolo tohto roku veľavýznamným míľnikom Svetové zhromaždenie za mier a život, proti jadrovej vojne, ktoré sa konalo v júni v Prahe. Už prípravy naň dokazovali, ako vážne pristupuje naše spoločenské zriadenie k otázke zachovania svetového mieru. Na zhromaždení sa zúčastnili zástupcovia všetkých vrstiev našej spoločnosti, medzi nimi i predstavitelia cirkví a náboženských spoločností.

Významné bolo už prípravné stretnutie predstaviteľov náboženských kruhov, na ktorom odzneli významné slová predsedu Zboru ordinárov Slovenska biskupa Mons. ThDr. h. c. Jozefa Feranca: „Nech je požehnané toto stretnutie a bratské pobudnutie a to požehnaním jedného Otca všetkých, veď všetkých nás prijal za svoje dievky a poslaním svojho milovaného jednorodeného Syna, Syna človeka, Vykupiteľa človeka, čo je v obsahu jubilejného roku (25. III. 1983 — 22. IV. 1984) — roku to vykúpenia. Stali sme sa bratmi a ako dobrí bratia stretávame sa na zhromaždení predstaviteľov cirkví a náboženských spoločností ČSSR v príprave na Svetové zhromaždenie za mier a život, proti jadrovej vojne.

S detinskou vrúcnosťou prosíme teba, Pane, nech sa ucho tvoje započúva k modlitbe tvojich služobníkov (Neh 1, 11). Túto prosbu vznáša Zbor ordinárov Slovenska so všetkými spolubratmi v našich biskupstvách SSR, v bratstve s ordinármi ČSR, veď nič nám tak neleží na srdci v našom živote, ako mier a bratská svornosť medzi nami.

Exemplu trahunt — príklady priťahujú. Tu pripomínam Pánovo slovo: „Prikázanie moje je, aby ste sa navzájom milovali, ako som ja miloval vás“ (Jn 15, 12—13). Stará prorokova biblická modlitba vznáša sa i dnes, v týchto pohnutých chvíľach z našich úzkostlivých srdc na naše chvejúce sa pery. Kiež všetci my, ktorí nesieme pečať krstu a žijeme z kresťanskej nádeje, i všetci, ktorí sú spojení s nami vierou v jedného Boha, prisľúbeného Mesiáša v Duchu Svätom, spoja svoju modlitbu s našou, aby sme dostali z neba dar mieru, dar prevzácny, iste len za nášho statočného úsilia, nie bez obetí morálnych a hmotných.

Blahej pamäti Ján XXIII., autor jedinečnej encykliky *Pacem in terris*, spomínali sme my i celý svet, nielen kresťanský 20. výročie od jej vydania, vyhlásil: „Cirkev neúnavne pracuje, aby zabezpečila tieto dobrá, nadovšetko mier a bratskú svornosť medzi ľuďmi a národmi. Obraciame sa na vlády s úpenlivou prosbou, aby neostali hluché k výkriku všetkých ľudí oddaných mieru, ktorý stúpa k nebu z úst nevinných detí, matiek, žien, ľudí celého sveta, ustarostených otcov, jednotlivcov, spoločenstiev a zvučí v srdciach ako hlas večerného zvona v dialľavách: mier, mier!

Podnecovať mierové rokovanie na všetkých úrovniach, v každom čase ho podporovať a prijímať, je známkou múdrosti, prezieravosti a lásky, ktorá prináša požehnanie našej planéte v hroziacom nebezpečenstve a preto roztúženej po požehnanom pokoji. Stojíme tu pred strašnou drámou, pred akou nikto nemôže ostať ľahostajný, také je napomenutie pápežov jánovskej epochy, Pavla VI., Jána Pavla I. a terajšieho Svätého Otca Jána Pavla II. Svätý Otec vyhlásil, že za prípadný vznik vojny bude zodpovedný nielen ten, kto ju rozpúta, ale aj ten, kto nič neurobí na jej zabránenie.

Končí sa rok a my neustávame v podpore šlachetného úsilia v boji za zachovanie svetového mieru. Neustávame, lebo mier má ešte stále veľa nepriateľov, ktorí mu robia úklady. Urobme všetko, aby nielen na tieto Vianoce, keď sa naše chrámy rozozvučia anjelskými spevmi, ale aj po nich a stále znel spev mieru a života.

{om}

Svetové zhromaždenie za mier a život

PROTI JADROVEJ VOJNE

VÝCHOVA K MIERU A K ODVRÁTENIU VOJNY.

Úsilie o trvalý mier, odzbrojenie a spravodlivé vzťahy medzi národmi je v popredí záujmov svetovej verejnosti už mnoho rokov. I Svetové zhromaždenie za mier a život, proti jadrovej vojne, ktoré bolo v Prahe v dňoch 21.—26. júna 1983, bolo veľkou príležitosťou k tomu, aby delegáti zo 132 krajín v otvorenom dialógu hovorili o tom, ako zaistiť mier a život pre každého obyvateľa našej planéty.

Valentína Tereškovová, prvá kozmonautka sveta, milá a skromná žena, na tomto zhromaždení povedala veľmi pekné slová: „Mala som to veľké šťastie vidieť našu Zem z vesmíru. Je veľmi krásna a veľmi maličká. V našom kozmickom veku sme vlastne všetci osádkou kozmickej lode, ktorá sa nazýva Zem. Aby mohla naša kozmická loď úspešne letieť, plniť svoje kozmické poslanie, je potrebný osobný prínos každého člena tejto osádky, každého obyvateľa našej planéty. Spojme svoje úsilie, povedzme NIE! jadrovej vojne, aby sme v mieri a pokoji žili my i budúce pokolenia“.

Prítomní delegáti mali možnosť o tejto problematike hovoriť v jedenástich, tematických dialógoch, ktoré boli prístupné každému záujemcovi. Veľkú pozornosť upútal na seba dialóg č. 11, ktorý mal názov Výchova k mieru a k odvráteniu vojny. Okrem tejto hlavnej témy mal aj štyri vedľajšie témy:

1. Výchova k mieru vo výchovnom systéme
2. Význam hromadných oznamovacích prostriedkov pre podporu verejnej mienky v prospech mieru a odzbrojenia
3. Sociálne prostredie a výchova detí v duchu mieru
4. Mierové hnutia a ich výchovná úloha

Na dialógu sa zúčastnilo vyše 200 osôb. V plodnej a živovej diskusii vystúpilo 110 delegátov zo 49 krajín a bola dosiahnutá široká zhoda o základných aspektoch výchovy pre mier.

Delegáti zo socialistických krajín sa podelili so svojimi skúsenosťami s mierovou výučbou vo svojich krajinách, kde tvoria nedeliteľnú súčasť všetkých predmetov už od najnižších stupňov škôl. George Albert Astre, profesor sociológie na Parížskej univerzite Sorbonne poukázal na to, že mierové hnutie musí nájsť cesty, ako sa účinne presadzovať v oznamovacích prostriedkoch.

Účastníci dialógu zdôraznili, že výchova k mieru by sa mala rozvíjať v celej spoločnosti prostredníctvom oznamovacích prostriedkov, publikácií, akcií mierového hnutia, v rodinách, odboroch a spoločenských organizáciách, ktoré majú vplyv na život spoločnosti.

Záverom dvojdnového dialógu, na ktorom sa zúčastnili ľudia rôznych názorov a skúseností, prijali záverečnú správu v ktorej boli predložené mnohé odporúčenia a námety k zaradeniu výchovy k mieru do školských osnov, do programu výchovno-vzdelávacích inštitútov a zaradeniu všetkých stupňov i do masových oznamovacích prostriedkov tak, aby sa výchova k mieru stala neoddeliteľnou súčasťou všetkých oblastí vzdelania a výchovy primeranou k veku.

—fd—

SCHEUJE SA KU KONCU ROKA

V takomto čase, keď pomaly ďalší rok nášho života uplyva do mora večnosti, obzeráme sa na dvanásť jeho mesiacov a zamýšľame sa nad tým, čo nám priniesol.

Nebol to ľahký rok. Veď nad jeho dňami visela hrozba jadrovej vojny a ľudstvo úzkostlivo sledovalo vývoj udalostí, ktoré sa vinou reakčných síl natoľko komplikovali, že svet od čias druhej svetovej vojny stál znova zoči-voči hrozbe vojny novej. Bolo tu však silné svetové mierové hnutie, boli tu štáty svetovej socialistickej sústavy, ktoré vynakladali všemožné úsilie na odvrátenie tejto hrozby.

Ale treba sa nám zamyslieť aj nad tým, akí sme boli v tom roku my. Akí ľudia, otcovia, matky, manželia, synovia, dcéry, akí pracovníci. Ako sme si zastali úlohy, ktoré nám boli zverené. Aj v tomto roku platila osvedčená devíza, s ktorou vkročíme aj do roku 1984, hovoriaca, že ako budeme pracovať, tak budeme aj žiť!

Na nás záleží a v našich rukách je naša životná úroveň, to všetko, v čom žijeme. Ak sme svoje povinnosti a úlohy nesplňali tak, ako sa patrí, urobme si pri tomto koncoročnom bilancovaní, pri tomto sputovaní svedomia predsavzatie, že to odteraz bude lepšie. Veď ide o nás všetkých. A všetci spoločne chceme, aby sa náš život uberal pokojným, radostným tokom.

(of)

Dňa 16. novembra t. r. dožil sa požehnanej životnej šesťdesiatky

ORDINÁR GRÉCKOKATOLICKEJ PREŠOVskej DIECÉZY APOŠTOLSKÝ ADMINISTRÁTOR MONS. JÁN HÍRKA

Jubilant pochádza z Abranoviec. Po štúdiách a kňazskej vysviacke pôsobil v pastorácii. Po dohode medzi československým štátom a Svätou stolicou na základe osobitnej fakulty vymenoval ho vtedajší trnavský apoštolský administrátor, biskup Mons. ThDr. Ambróz Lazík za ordinára gréckokatolíckej diecény s právomocami sídelného biskupa.

Keď v roku 1978 došlo k usporiadaniu diecéznych hraníc so štátnymi hranicami a k zriadeniu cirkevnej provincie, Apoštolská konštitúcia Qni Divine riešila aj postavenie gréckokatolíckej diecény, keď stanovila, že jej ordinár sa zúčastňuje na pastoračných prácach provincie.

Gréckokatolícka prešovská diecēja sa nachádza v kraji, ktorý patril v minulosti medzi najchudobnejšie a ktorý sa po druhej svetovej vojne zmenil na nepoznanie, v kraji, ktorý veľa trpel vojnovými hrôzami a ktorého ľud si túžobne žela mier. I jubilant vedie svoje duchovenstvo k podpore tohto šlachetného mierového a budovateľského úsilia.

MNOHAJA EIT, BLAHAJA EIT!

BUDAPEŠŤ — PRAHA

Ak si porovnáme uznesenie Svetovej rady mieru v Budapešti s dnešnou situáciou vo svete, vidíme, že to, čo bolo v Budapešti radostne konštatované, je dnes pred nami v oveľa chmúrnejšom svetle. Napríklad dnes nemôžeme vyhlásiť, že sa „zrodila veľká nádej“, ďalej ťažko je dnes vyhlásiť, že „mier je na dosah ruky“. Veď to, ako Reaganova politika reaguje na všetky konštruktívne návrhy Sovietskeho zväzu, to, aby americkí delegáti na všetkých medzinárodných konferenciách preťahujú a maria rokovania, keď si všímame ohovárania Sovietskeho zväzu a obviňovania ho z ohrožovania svetového mieru a strašenie verejnej mienky „sovietskou hrozbou“, keď si uvedomujeme, ako presadzuje Reagan svoje návrhy na stále schvaľovanie zvyšovania rozpočtov na výrobu nových zbraní a ako sa mu to, aj napriek silnej opozícii predsa len darí, musíme si uvedomiť, že nebezpečenstvo nukleárnej vojny ustavične rastie a to podnecované fixnou ideou amerického prezidenta zničiť Sovietsky zväz a vôbec likvidovať oslobodzovacie hnutie národov podporované sústavou socialistických štátov, na čele so Sovietskym zväzom. Toto všetko svedčí, že Reaganova politika vážne ohrozuje svetový mier.

A predsa aj v takejto situácii možno povedať s budapeštianskym zasadánim Svetovej rady mieru, že „zrodila sa veľká nádej“, ktorá má svoje opodstatnenie v tom, ako národy Európy a sveta, ako ľud celej našej planéty reaguje na všetky tie zlovestné symptómy dnešnej americkej politiky.

Na dennom poriadku sú masové manifestácie proti rozmiestňovaniu rakiet krátkeho doletu a nových zbraní typu MX a pod. Mládež, ženy, ktoré si uvedomujú nebezpečenstvo, ktoré hrozí ich národom, zatýkanie žien, ktoré sa aj fy-

zicky stávajú v okolí území určených na umiestnenie rakiet, hlasy hlavných predstaviteľov cirkvi proti nukleárnemu zbrojeniu, silné hlasy protestov, ktoré vychádzajú z odborových organizácií atď., to všetko nasvedčuje, že ľud tejto Zeme je rozhodne proti pekným plánom Reaganovej administratívy a paktu NATO, a že drvivá väčšina ľudí si žiada politiku rokovania a riešenia všetkých medzinárodných sporov mierovon cestou.

Aj dnes môžeme povedať, čo sa povedalo v Budapešti pred 20 rokmi, že dohoda je možná. Veď podpísané, ale neratifikované dohody Salt 2 tomu nasvedčujú. Kto by si neželal, aby miesto konfrontácie nukleárných zbraní nastúpili rokovania a dohody? Veď poznáme prejavy hlavného zástupcu sovietskeho štátu Andropova, že ak dôjde k rozmiestneniu nukleárných zbraní v krajinách západnej Európy, Sovietsky zväz bude nútený urobiť ďalšie obranné opatrenia, ktoré nebezpečenstvo konfrontácie iba zväčšia. Z toho vyplýva, že povinnosťou každého z nás je podporiť každú iniciatívu, aby konflikty medzi národmi boli riešené mierovými prostriedkami. Politická deklarácia členských štátov Varšavskej zmluvy dáva k tejto iniciatíve dostatok námetov.

A napokon je najdôležitejšie to, na čo bolo zamerané pražské Svetové zhromaždenie za mier a život, aby sa zjednotili všetky mierové sily sveta na zmarenie diela tých, ktorí bránia dohodám a ich združujú.

Toho sa dá dosiahnuť len ešte väčším rozšírením svetovej kampane za rokovanie. A k tomu je z našej strany potrebná veľká trpezlivosť a vytrvalosť. Je potrebné, aby sme si osvojili zásadu, že každý národ má právo slobodne si zvoliť taký spôsob života, aký vyhovuje jeho dejinným skúsenostiam a súčasným potrebám. Spolužitie rozdielnych režimov a spoločenských sústav na našej zemeguli je jediná alternatíva zachovania života na zemi, lebo opak toho, zničenie jednej sústavy druhou nemôže skončiť inak, ako zničením proti sebe postavených sústav a s nimi aj všetkých krajín sveta.

Podmienkou úspešného rokovania medzi proti sebe stojacimi blokmi je, aby prestali všetky vojny a agresívne akcie proti nezávislosti národov tak, ako ich súčasne vidíme v krajinách Latinskej Ameriky. Podobne musia prestať všetky násilné zásahy do vnútorného života národov, najmä tlaky na budovanie vojenských základní alebo na akúkoľvek inú okupáciu území zahraničnými vojskami.

Všetky kampane, ktoré sa teraz vedú za mier na zemi, musia vyústiť v kategorickej požiadavke na zastavenie pretekov v zbrojení. A tento proces sa musí začať tým, že sa konečne pristúpi k znižovaniu zbrojenia.

Najúčinnjším prostriedkom k tomu, aby si ľudové many uvedomili nutnosť zastavenia zbrojenia, je stále poukazovať na to, čo všetko by sa dalo pre dobro ľudstva získať za tie astronomické obnosy, ktoré sa nateraz prepadávajú v pažeráku molocho vojny.

Je jasné, že hlavné dejisko, kde majú vyústiť všetky kampane za mier, je pôda Organizácie Spojených národov. Na tejto pôde pracuje celý rad komisií, výborov. Na tejto pôde pracujú rozličné organizácie, majúce za cieľ zvýšenie životnej úrovne národov, ich hospodársky a sociálny blahobyť, ako aj zvýšenie ich kultúrnej úrovne ako UNESCO a pod.

K tomuto všetkému je potrebné, aby všetci jednotlivci, zapálení za mier, všetky kultúrne, politické, vládne aj nevládne organizácie, všetky cirkvi si dali konečne sily dokopy a aby podpaľovali vojny patričným spôsobom dali jasne na vedomie svoje „NIE“ vojne. A tak, aby silou verejnej mienky zmietli z javiska sveta tie sily, ktoré dnes už celkom jasne hovoria nielen o možnosti obmedzenej atómovej vojny, ale priam o jej nevyhnutnosti.

KRONIKÁR

Z VOLE ĽUDU SA ZRODILA . . .

Pred 120 rokmi 4. augusta 1863 sa uskutočnilo prvé valné zhromaždenie Matice slovenskej.

„Idete vykonať skutok rozhraničený pre celú históriu tohto národa, jeho dejov, jeho ducha, pomník minulosti, základ budúcnosti, dvojitú bránu zatvorenú pre krivdu minulých a otvorenú pre slávu budúcich vekov.“

To bol úryvok z uvítacej reči prvému predsedovi Matice slovenskej, banskobystrickému biskupovi a tajnému radcovi na cisárskom dvore, doktorovi filozofie a predchnutému vlastencovi Štefanovi Moysesovi 4. VIII. 1863 pri vstupe na bránu do Martina.

Veľkomoravská cyrilometodská tradícia ako základ slovenskej kultúry a vzdelanosti hlboko vyvierajúca z kresťanského učenia a náboženskej jednoty nachádza v Matici svoj najvernejší obraz.

Založením Matice slovenskej vlastne vyvrcholil šesťdesiatročný zápas slovenského obrodeneckého hnutia za vyriešenie slovenskej otázky a priznanie práv na národnú autonómiu.

Slovenská inteligencia v prvej polovici minulého storočia zastúpená predovšetkým kňazmi-vlastencami zohrala pri riešení jazykových, kultúrnych i politických otázok Slovákov rozhodujúcu úlohu. Obe vlastne buditeľské hnutia tvoria bázu, z ktorej vyvstala logická potreba vybudovať ohnisko na ochranu a udržanie kultúrnych a jazykových práv Slovákov.

„Slepotu duševnú rozjasňovať, nevedomosť zaháňať, predsudky cúdiť a všestranný blahobyť veškerého národa slovenského, jeho vedomie a vzdelanosť pestovať.“

Toto moysesovské krédo koreníace v cyrilometodskom odkaze má svoj počiatok v bernolákovskom osvietenecskom prúde a predstavuje zmysel všetkých ostatných hnutí za reč, národ vrcholiaci v podstate Matice slovenskej. Toto krédo podnietilo našu inteligenciu založiť Katolícke noviny a Spolok svätého Vojtecha ako platných partnerov a rovesníkov pokrokového buditeľského hnutia v minulom storočí.

Ak Bernolák, Fándly i Hollý znamenali zrod slovenskej otázky, roky meruómsme jej štít, roky matičné jej vrchol, potom možno opodstatnene uznať, že zápas o jej vyriešenie vyvieral z hlbokéj viery a oddanosti všetkých, ktorí v kráľoch monarchie zdvihli hlavu a bez obáv čelili dobovým tlakom. To nie je dar. To je zásluha a zásluha krvopotne vyslužená. Tak ako všetky zásluhy za veľké idey, ciele a dobro národov.

Sila, ktorá hnala tieto prúdy a ktorá napokon stmelila obe konfesie, vyvierá v hĺbke našej histórie. To, že sýtla a podnecovala oné historické buditeľské etapy, dokazuje najmä fakt, že rok 1863 bol rokom tisícého výročia organizovaného stavu našej slovenskej svojbytnosti na jednej strane a organizovaného kresťanského kultu na strane druhej. Význam a hodnota diela našich vierozvestov je nezmerateľná. Aj preto pri založení Matice slovenskej padol návrh, aby sa zapísalo, že Matica vznikla v čase tisícročnej pamiatky nášho pokresťančenia a založenia slovensosti slovenskej, ba katolícky kňaz Štefan Závodník požadoval, aby sa menovala Cyrilometodskou . . .

Matica slovenská ako prvý vysoko organizovaný národný a literárny spoloč, napokon jediný ústupok vtedajšej vládnej moci Slovákom a výsledok celonárodného memorandumového pohybu, znamená na svoju dobu výdobytok kľúčový. Stala sa partnerom ostatných slovenských Matic a svojou funkciou mala vážny podiel na rozleptávaní uhorskej hegemonie a oživila naše národné práva na jazyk i literatúru na náš národný život a etické uznanie.

Pri oživení týchto atribútov plodne pôsobil práve biskup Štefan Moyses, ktorý spolu s Karolom Kuzmánym sa postavili i na jej čelo. Obháňanie týchto práv na cisárskom dvore v atmosfére kossuthovsko-tiszovských tendencií, nebola úloha ľahká. Žiadala si ľudí mravne bezúhonných, vzdelaných, britkých. Ľudí predchnutých vierou a zápalom, no i vysokým stupňom invencie a inteligencie. Tak Moyses, ako Kuzmány, no i Palárik, Zábajník a najmä Radlinský, a mnohí iní museli byť nositeľmi týchto vlastností a verne spojení za vec, ktorej kruhy administratívny nijako nežičili, a protagonistov ktorej programovo potierali. Duch národa a duch viery všetkých vjedno zjednotili.

Historická úloha Matice spočíva teda v onej jednote a svornosti, sústredenosti duchov a talentov do výchovy, mravouky, vzdelávania a šírenia národného naturelu.

Ak Cyril a Metod, Bernolák i Hollý, Štúr i Hurban a po nich Moyses s Kuzmánym predstavujú synonymá našich dejín, vlastencstva a buditeľstva, je to najmä tým, že im všetkým išlo aj o nás, o ich budúcnosť a našu prítomnosť. A že im išlo o to, aby nám ukázali, ako sa máme správať, všade a za každých okolností zachovať. Aby sa slovenská otázka a národný cit nezakliali do literárnych archívov, ale aby formovali a podmieňovali naše úkony. Tie, ktoré nás charakterizujú a reprezentujú.

Takto dajako by znel odkaz zakladateľov Matice slovenskej našej generácii a generácii po nás. A v tomto odkaze tkvie jej cena. Cena vypestovaná vierou a svornosťou. Ako klenot i ako erb.

Národná hrdosť tomuto pravidlu zákonite podlieha.

Prof. dr. ALOJZ MARTINEC

Čo znamená „prežehnať sa“? Prežehnať sa znamená urobiť na sebe znak kríža, naznačiť rukou kríž. Obyčaj prežehnávať sa je z apoštolských čias. Pritom poznamenávame, že v našom obrade neprežehnávame sa celou rukou, ale zložíme tri prsty (palec, ukazovák a stredný — znak Sv. Trojice) a tak sa prežehnáme. Prežehnať sa — urobiť na sebe znak kríža — to je vyznanie Ježiša Krista, ktorý na kríži dokončil dielo našej spásy. Prežehnať sa — znamená „osvietiť seba krstným znakom“.

Kedy sa prežehnávame? Keď vojdeme do chrámu (ako sme už spomínali), počas bohoslužby, keď kňaz v zvolaní (vozhlase) spomína Najsv. Trojicu (Otca i Syna i Svätého Ducha), keď začíname spievať „Sláva — Jednorodný“, na všetky tri „Svätý Bože“. Keď kňaz žehná veriacich krížom, evanjeliom, ikonou, alebo čašou, vtedy sa treba prežehnať, pričom trošku prikloníme hlavu. A keď kňaz žehná sviečkami, rukou alebo okladza veriacich, vtedy sa neprežehnávame, len trošku prikloníme hlavu. Avšak na vzkresnej utierni (v nedeľu Paschy), keď kňaz kadí s krížom v ruke, vtedy sa všetci prežehnávajú a odpovedajú mu: „Voistynnu vzkrese!“.

Na Službe Božej je ešte jeden veľký moment, keď sa žehnáme. Keď spievame alebo recitujeme modlitbu „Dostojno jest, jako vo istynu...“ — pri slovách „suščuju Bohorodicu“ — všetci sa žehnáme prikloniac hlavu. Túto poklonu robíme na základe ustanovenia III. všeobecného koncilu Efezského r. 351, ktorý proti bludnej náuke Nestória vyhlásil Prečistú Pannu Máriu za Bohorodičku. Je to velebná oslava Presvätej Bohorodičky v našom obrade.

Keď prijímame požehnanie biskupa alebo kňaza rukou, treba skloniť hlavu, ale sa nežehnať.

Poukazujeme tiež na to, že v našom obrade, keď sa žehnáme, kladieme zložené prsty na čelo, prsia, na pravé a ľavé rameno. To znamená, že vždy na sebe robíme veľký kríž. Toto hovoríme preto, že sú aj takí, ktorí na sebe zobrazujú „akúsi figúru alebo na sebe pokývnu rukou“. To nemá nič spoločného so znakom kríža.

Máme na Službe Božej stáť alebo sedieť?

Stáťie v chráme má počiatok v apoštolských časoch na základe slov Ježiša Krista „keď sa modlíte stojačky“ (Mt 6, 5). Prví kresťania sa modlili postojacky, takisto pustovníci a rehoľníci. Sv. Klement Alexandrijský (+215) to vysvetľuje takto: „To duša sa trhá k Bohu — opravdivému svetlu“.

Sedenie v chráme: — východný obrad pôvodne nepozná lavice v chráme. Avšak životná prax ukázala na ich potrebu. Veriaci v priebehu týždňa pracujú a sú unavení. Mnohí veriaci sú staršieho veku; veľa je chorých a slabých; prichádzajú matky s deťmi na rukách a pod. Je jasné, že je lepšie, aby títo prišli do chrámu a sedeli, než aby neprišli do chrámu len preto, že v chráme nemožno si sadnúť a oni stáť nemôžu. Preto náš obrad pripúšťa sedenie v chráme a kládie do chrámu lavice a stoličky. Avšak pritom na Službe Božej sú momenty, keď treba stáť a môžu sedieť len naczaj slabí a chorí. Tak treba vstať na začiatku Služby Božej na slová kňaza „Blahoslovenne Cárstvo“, na „Sláva: Jednorodný“, na „Svätý Bože“, pri čítaní evanjelia, na „Iže cheruvimy“, „Verím“, od „Sviat sviat do Dostojno“ včítane, na „Otče náš“, na „Jedin sviat“ do „Da ispolnatsja“, na požehnanie na konci Služby Božej. (Na večierni možno sedieť a vstáva sa len na: Svite tychyj. Spodobí Hospodi, — Nyňi otpuščaješi, a požehnanie. Na utierni možno sedieť a vstáva sa len na čítanie evanjelia, na velebenie Bohorodičky. Veličit' duša moja Hospoda“, na slavoslovije „Sláva vo vyšnych Bohu“ a na požehnanie.)

Avšak treba ukázať i na to, že u prvých kresťanov bola aj modlitba na kolenách — táto znamenala pokoru a vyznanie Pánovi svojich hriechov.

Náš obrad predpisuje kľakanie len počas Veľkého vchodu na liturgii vopred posvätených Darov a pri čítaní modlitieb na sviatok Zoslania Svätého Ducha.

vôňa a nesmrteľnú dušu. Sme jednou Božou rodinou. Iná rodina ľudí nejstuje. Pred Bohom sme všetci rovní. A Boh hľadá na naše duše a nie na telá. Rovnako miluje mudrca i nemudrca, mocného i slabého, zdravého i chorého, muža i ženu, sýteho i hladného, každého. U Boha niet rozdielov, Boh rovnako miluje všetkých ľudí.

Keď Kristus učil apoštolov modlitbu Otče náš, povedal im, aby sa modlili „Otče náš“ a nie „Otče môj“. „Po tom poznajú, že ste mojimi učeníkmi, keď budete mať lásku jedni k druhým... Keď sa budete navzájom milovať (Jn 13, 35). „Toto je moje prikázanie, aby ste sa navzájom milovali, ako som ja miloval vás“. „Čokoľvek ste urobili jednému z najmenších (bližných), mne ste to urobili...“

Ako bratia a sestry v Bohu milujeme sa vospolok! Avšak nie je to láska, keď vidíme hnev, odpor a nenávisť jedného voči druhému. Aký rozpor a protirečenie je, keď hovoríme Bohu: Milujem ťa — a blížnemu: Choď mi z očí! Naši blížni mali by cítiť našu lásku k Bohu na sebe.

Kedysi bola rehoľa, ktorá stavala mosty: fratres pontifices. Na odevy mali kríž a obraz mostu. Ich povinnosťou bolo všade stavať a opravovať mosty, aby sa ľuďom uľahčilo cestovanie. Tej rehole už niet. Ale v duchovnom zmysle slova bolo by v dnešnej dobe veľmi potrebné, aby sa stavali „mosty“, aby sa národy a jednotlivci zblížovali, milovali sa navzájom, odpúšťali si. Piliere pre tieto mosty vybudoval sám Kristus, a to modlitbou Otče náš. Oblúky, ktoré spájajú piliere, by mali vytvoriť medzi sebou ľudia. Áno, mali by... Avšak vidíme medzi ľuďmi, medzi jednotlivcami, rodinami, členmi rodín, národmi — priepasť... O koľko menší by bol počet rodinných tragédií vo svete medzi bratmi a sestrami, medzi súrodencami Božej rodiny, — o koľko viac radosti, úsmevov, šťastia a blaženosti by zažíval človek už tu na zemi, — keby ľudia boli staviteľmi mostov bratskej lásky, keby ľudia uskutočňovali životom to, o čo prosia v Otčenáši slovami. Buďme všetci bratmi a sestrami veľkej Božej rodiny, ktorej hlavou je nebeský Otec a ktorý nás chce mať všetkých v tejto rodine. G. K.

„BRATIA, NEOHOVÁRAJTE SA“

Koľko zla už napáchal ľudský jazyk, bolo by veru naozaj ťažko vypočítat, či je to už v rodine, medzi susedmi, alebo medzi priateľmi. Pravdu má ruské príslovie, ktoré hovorí, že „ostrý jazyk — to je most, po ktorom vchádza do domu nešťastie“.

Sv. apoštol Jakub píše: „Keď koňom dáme do pyska zubadlo, aby nám boli povoľné, celé ich telo ovládne. Hľa, aj lode, hoci sú také veľké a ženú ich prudké vetry, predsa ich riadi maličké kormidlo, kam chce úmysel kormidelníkov! Podobne aj jazyk: malý úd, ale spôsobuje veľké veci“ (Jak 3, 3—5).

Ľudové rozprávanie hovorí, ako diabol sa už roky namáhal, aby mohol

urobiť rozvrat v jednom manželstve. Nijako to nemohol dosiahnuť. A keďže nemohol zničiť pokoj, lásku a svornosť, ktorá medzi nimi vládne, požiadal ženu, ktorá bola v dedine známa ako veľká klebetnica, aby mu v tom pomohla. Za odmenu jej sľúbil pekné čizmy. Klebetnica sľúbila a hneď išla k žene a hovorí: „Ty si nebola včera na tanečnej zábave? Škoda, bola by si videla, ako si tvoj šepkal so susedkou a pekne sa zabávali.“

Príde k jej manželovi a tomu hovorí: „Čo je to s tvójou, je akási zmenená, smutná, bledne, ktovie kadiaľ chodí.“

A tak nastal v rodine hnev, zvada a nedôvera. Jedovaté semienka ľudského jazyka narušili doteraz šťastný chod pokojného manželstva. A finále tohto bohu a nedorozumenia sa pre nich končia nešťastne.

Keď to videl diabol, dostal krče od radosti. A hneď sa ponáhal odmeniť tento skvelý výkon ľudského jazyka. Lenže ako to urobil? Vzal čizmy na dlhú palicu, šiel na breh potoka a takto cez potok podal jej čizmy na palici, na druhý breh.

„Prečo mi tieto čizmy tak podávaš na palici z druhého brehu?“ — pýta sa klebetnica.

„To preto, lebo sa ťa bojím. Ty si stokrát horšia, ako ja. Čo ja som nemohol urobiť za mnohé roky, ty si svojím jazykom urobila hneď. Nerád by som sa dostal do tvojich rúk a na tvoj jazyk — bojzливо kričí diabol z druhého brehu potoka.“

Naozaj veľmi pravdivé. Čo všetko už vykonal ľudský jazyk v manželstve, v rodine, medzi susedmi? Preto i sv. apoštol Jakub ďalej pokračuje: „Pozrite, taký ohník kofkú horu podpáli! Aj jazyk je ohňom. Jazyk je medzi našimi ťmami svetom neprávosťi, poškrvňuje celé telo, roznecuje kolobeh nášho života, sám je však peklom podpálený. Eudské pokolenie skrotilo a skrotí divú prirodzenosť každej zveri a vtákov, zemeplazov a morských tvorov, ale jazyk nikto z ľudí nemôže skrotiť. Je to nepokojné zlo, plné smrtiaceho jedu“ (Jak 3, 6—8). Práve preto hovorí všetkým: „Bratia, neohovárajte sa jeden druhého...“ (4, 11)!

Zavreté ústa ešte nikomu neuškodili, ale otvorené áno. Lebo „ak si niekto myslí, že je bohobojný, a nevie si jazyk držať na uzde, ten kľame sám seba avšak jeho bohobojnosť je daromná“ (Jak 1, 26). Preto kto sa vie ovládnuť v reči, je už v istom zmysle slova dokonalejší, lebo táto čnosť predpokladá v človeku pevnú vôľu a sebaovládanie a vyžaduje od neho, aby si vedel na uzde držať všetky náruživosti a sklony.

Pán Boh stvoril človeka na svoj obraz a podobu. Aj všetky dary, ktoré človek od Boha dostal, majú poslúžiť k dobru, veciam vznešeným, osožným človeku a na Božiu slávu. Aj sv. apoštol Pavol chce toto potvrdiť, keď napísal: „Veď nie k nečistote, ale k svätosti nás Boh povolal“ (1 Sol 4, 7). Preto napomenutie sv. apoštola Jakuba je vždy platné, a pre všetkých: „Bratia, neohovárajte jeden druhého“ (ak 4, 11)!

František DANCÁK

Avšak vôbec sa nekľaká v nedele (ako dni vzkriesenia), vo veľké sviatky a tiež za celé obdobie od prvého dňa vzkriesenia Kristovho (Paschy) do Zoslania Svätého Ducha, pretože nedeľa ako deň vzkriesenia a ostatné Pánove a bohorodičné sviatky majú spomienku na naše zmierenie sa s Bohom, podľa slov apoštola: „Už nie si sluha, ale syn (Gal. 4, 7) a synom sa nesluší robiť poklonu sluhu.“

V našom obrade sú dve poklony: k pásu i k zemi. Pri poklone k pásu náš chrbát sa zohýna do uhla, pri poklone k zemi kľakáme a tak prikláňame hlavu k zemi. Teda poklona pohnutím jedného kolena alebo státie na jedno koleno nie sú podľa nášho obradu.

Sväté prijímanie v našom obrade je vždy postojačky. Prijímanie na kolenách bolo prevzaté z latinského obradu. Avšak teraz aj v západnom obrade sa vrátili k pôvodnej praxi — prijímať postojačky, teda treba dodržiavať túto prvokresťanskú obyčaj a predpis. Upozorňujeme, že prijímaním sme sa zjednotili s Pánom, a to znamená, že sa už nepatrí klaňať sa pred oltárom, keď odchádzame, pretože v nás je sám Ježiš Kristus.

K prijímaniu pristupujeme tak, že ruky máme skrížené na prsiach. Je u nás obyčaj, na slová „Vsehda, nyňi i prisno“ pred prenesením sv. Darov z oltára na žertveník, postaviť sa sám, alebo priniesť dieťa „pod čašu“. Aj tu sa nekľaká, len sa nakloní hlava a kňaz sa dotkne čašou hlavy.

Myslíme, že nie je potrebné pripomínať, že na Službe Božej máme byť prítomní nielen telom, ale aj myšlienkami, aby sme nestáli v chráme a pritom naše myšlienky by boli ďaleko od chrámu. (Je to všetko jedno, ako keby sme neboli na Službe Božej.) Sme povinní duchom sledovať chod Služby Božej, slová bohoslužby, máme sa aktívne zúčastňovať na Službe Božej, byť účastníkmi spoločnej modlitby, spoločného žertvoprinášania, účastníkmi Večere Pánovej.

PUSTOVNÍCI A REHOVNÍCI (MNÍŠI). BAZILIĀNI. STYLITI. BENEDIKTÍNI. STUDITI.

V časoch prenasledovania Cirkvi veľa kresťanov utekalo do púšte, aby sa zachránili a aby ďaleko od svetského ruchu slúžili Bohu. Veľa z nich tam ostalo, hoci prenasledovanie sa pominulo. Žili na samote vo svojich malých chýžkách, ktoré si urobili niekde pri prameni vody, pri stromoch, aby mali ovocie. Tiež obrábali kus pôdy, aby mali chlieb. Chlieb, voda a ovocie boli ich potravou. Pracovali a modlili sa. Ale i neskôr, keď nastala sloboda kresťanstva, boli kresťania, ktorí dobrovoľne odchádzali na samotu do púšte a v tomto živote videli novú možnosť dosiahnutia najvyššieho stupňa kresťanskej dokonalosti. Nazývali ich pustovníkmi, po grécky anachorétmi. Tak počiatok pustovníckeho života nastal ešte v 3. storočí a vo 4. storočí sa veľmi rozšíril.

Najstaršieho z pustovníkov, ktorého dejiny poznajú, nazývali Pavlom Thébškim (+347). Druhý bol Anton Veľký (+356), ktorý sa považuje za zakladateľa mníšstva. Anton Veľký žil na samote 20 rokov. Správa o jeho živote sa rozšírila po celom Egypte, veľa kresťanov ho začalo navštevovať a niektorí ostali pri ňom, aby pod jeho vedením viedli pustovnícky život. Bola to prvá mníšska spoločnosť (r. 305). Anton Veľký nedával svojim žiakom podrobné pravidlá mníšskeho života, učil ich slovom a hlavne príkladom vlastného života, ako sa treba spasiť: predovšetkým treba poznať seba samého, úplne sa zriecť všetkých pozemských dobie, modliť sa, meditovať, pracovať a vždy treba čakať koniec života, byť pripravený na každý čas a tiež treba strážiť svoje skutky a myšlienky. Sláva Antona Veľkého bola taká veľká, že i sám cisár Konštantín Veľký mu písal listy nazývajú ho otcom. V posledných rokoch svojho pobytu v púšti Anton Veľký sa stretol s pustovníkom Pavlom Thébškim, ktorý odišiel do púšte ešte pred ním. Po stretnutí pustovník Pavol skoro zomrel a Anton ho v púšti pochoval. Sám Anton Veľký prežil v púšti vyše 85 rokov, zomrel r. 356. Vtedy mal 105 rokov.

Ctihodný Anton založil mníšstvo osamelých mníchov. To znamená, že mnísi, duchovne vedení jedným starcom, zvaným otcom (abba), žili oddelene jeden od druhého v chyžkách alebo v jaskyniach.

Avšak ešte za života Antona Veľkého zjavil sa druhý spôsob mníšskeho života — mníšstvo spoločného života, rehoľníctvo. Rehoľníci sa spolčovali v jednu rehoľu pod vedením jedného otca, žili spoločne v jednej, alebo v niekoľkých miestnostiach a riadili sa jednými všeobecnými pravidlami. Spoločnosti tohto druhu sa nazývali kláštormi. Zakladateľom tohto rehoľníctva bol ctihodný Pachomius Veľký (+348). Pachomius vybral nad Nílom miesto, ktoré sa volalo Tabenna. Na jednom z ostrovov Níla spolu so svojím bratom vystavali kláštor. Sláva o jeho svätom živote priviedla k nemu veľa ľudí, takže Pachomius musel vystavať na brehu Níla ešte niekoľko kláštorov. Na druhom brehu Níla vystavali ženský kláštor, kde prvou rehoľníčkou bola jeho sestra. Vo svojich kláštoroch Pachomius zaviedol Pravidlá spoločného rehoľného života. Boli to prvú rehoľné Pravidlá. Rehoľníci mali za povinnosť modliť sa, čítať Sv. písmo a iné duchovné knihy a pracovať. Práce boli rôzne: obrábali pôdu, vyrábali plátno, plietli košíky a všeobecne zaoberali sa všetkými prácami potrebnými pre údržbu kláštora. Vstávali skoro ráno, jedli raz denne, a to chlieb, syr a ovocie. V sobotu a v nedeľu mali tiež večeru.

Na čele kláštora bol igumen, archimandrita (mandra — strecha, budova pod jednou strechou). Rehoľníci väčšinou boli len bratmi, laikmi, kňazov medzi nimi bolo len toľko, koľko bolo potrebné pre bohoslužby. Pachomius premenil pustovnícky život na život kláštorový a je zakladateľom a organizátorom rehoľného života.

Z Egypta sa rehoľníctvo rozšírilo aj do iných krajov. Tak ctihodný Ammon založil kláštor na Nitrijskej hore, Makarius Egypťský (+390) v Skýtskej púšti, Milarion (+371), žiak Antona Veľkého, založil kláštor v Palestíne, odkiaľ sa rehoľníctvo rozšírilo do Sýrie a Mezopotámie.

Týchto pustovníkov a kláštory na ceste po Egypte a Palestíne navštívil Bazil Veľký a keď sa vrátil domov do Kappadócie, založil mužské a ženské kláštory v Kappadóci. On sám žil istý čas ako pustovník a potom založil kláštor. Pre svojich rehoľníkov napísal Pravidlá, ktoré sa rozšírili po celom Východe, prijali ich všetky kláštory na Východe. Všetci rehoľníci východnej cirkvi po ňom sa nazývajú baziliánmi doteraz. Baziliáni sa rozišli aj do iných krajov, do Grécka, južnej Itálie, Španielska. Najslávnejším kláštorom baziliánov je hora Athos v Macedónii v Grécku.

Hoci už jestvovali kláštory, ešte viacerí kresťania i potom žili ako pustovníci. Treba spomenúť tzv. stýlitov — stĺpnikov, ktorí žili na stĺpoch. Prvým stĺpnikom bol sv. Simeon (+459), ktorý žil na stĺpe 37 rokov a jeho žiak Daniel Stĺpnik (+493), ktorý žil 30 rokov na stĺpe pri Carihrade.

Z rehoľníkov 5. storočia sú významní: Izidor Pelusiot, Eutýmius, Sáva Posvätený a iní. V 5. storočí sa zjavila ešte jedna rehoľa — rehoľa „neuspajúšich“ — bedliacich. V týchto kláštoroch sa bohoslužby konali nepretržite v priebehu dňa i noci. Bohatý obyvateľ Konštantinopola, ktorému sa táto rehoľa zapáčila, vystavali v Konštantinopole kláštor a povolal do neho rehoľníkov, — bdiacich. Tento kláštor dostal meno Studijský.

V 6. storočí významnými rehoľníkmi boli: Simeon Jurodivý (Bláznivý), ktorý na seba prijal nový spôsob života — jurodstvo, potom Ján Lestvičník — Klimak, ktorý veľa rokov žil na samote pod horou Sinaj a ktorý napísal spis zvaný Lestvica, v ktorom nakreslil stupne duchovného napredovania k mravnej dokonalosti. V 7. storočí známy pustovník Alipius Stĺpnik žil na stĺpe vyše 50 rokov. Na konci 8. a na počiatku 9. storočia predstaviteľom prísneho kláštorného života bol známy obhajca ikon Teodor Studita. Z jeho kláštora, ktorý sa preslávil prísnosťou rehoľného života, vychádzalo veľa významných rehoľníkov. V 9. storočí sa stavajú známymi pustovníci na Athose, kde v 10. storočí vidíme tiež kláštory a v nich mnoho rehoľníkov.

Vianoce sú sviatkami lásky. Vtedy prejavujeme našu lásku aj tak, že obdarúvame tých, ktorých milujeme. Je to veľmi pekná obyčaj, keď sa to robí z lásky vo svätom mene Pána nášho Ježiša Krista, aby sme našim milovaným urobili radostné chvíle. A skutočne! — niet nič krajšieho, ako urobiť radosť druhému človeku. Keď pred Vianocami dostaneme balík, nemáme trpezlivosť čakať do Štedrého večera, ale rozbalíme ho, aby sme sa presvedčili, čo sme dostali od rodičov, od súrodencov alebo od priateľa. V taký čas máme hrejivý pocit nie tak pre darček, čím nás prekvapili, ale preto, že na nás mysleli.

Pripomíname si jednu udalosť z vianočného obdobia. Peter, mladý muž, od toho času, odkedy jeho snúbenica stala sa obeťou atonehody, žil ako smutný samotár. Mal obchod s klenotmi. Nestaral sa, ako ozdobi výklad svojho obchodu pri príležitosti vianočných sviatkov. Vo svojom smútku nedbal na nič, nič ho nezaujímalo. Zo zamyslenosti zrazu ho prerušilo dievčaťko, ktoré vstúpilo do obchodu. Milá, modrooká blondínka. Slušne pozdravila a predstavila sa, že jej meno je Janka a rada by kúpila niečo svojej staršej sestre, ktorá sa stará o ňu s takou láskou, odkedy ich drahá mamka zomrela. Prstom ukázala na tyrkysový náhrdelník, že ten by rada kúpila a chcela by sa naň zblízka pozrieť. Obchodník náhrdelník vybral z výkladnej skrine a položil ho pred dievča na pult udivený, že odkiaľ môže mať toto dievčaťko toľko peňazí, aby ten náhrdelník mohla kúpiť.

Dievčaťko s radosťou poznamenalo, že toto je to, čomu jej sestra sa veľmi bude radosť. V tom z vrečka vytiahla maličký batôžtek, rozviazala ho a obsah vysypala na pult. Boli to drobné peniaze, ktoré nasporila, aby niečím svoju milovanú sestričku prekvapila.

Peter si zahryzol do pery a pomyslel si, že ako má povedať tomu milému decku, že ten klenot oveľa viac stojí ako sú jej úspory. Ako sa díval na dievčaťko, spomenul si na tú osobu, ktorú mal tak rád, o ktorú tak nečakane bol olúpený a pomyslel si, že toto dievčaťko všetko dalo, čo malo. Musí to stačiť! Chytil náhrdelník, odtrhol z neho ceduľku, na ktorej bola napísaná cena klenotu, zabalil pekne do škatuľky, previazal zelenou stužkou a odovzdal dievčaťku. Ona s radosťou poznamenala, že akú radosť urobí svojej sestre. Tie Vianoce budú prvé od smrti ich mamy a je potrebné, aby ich niečím obveselila. Pozdravila a veselo kráčala von z obchodu.

Na druhý deň vstúpila do klenotníctva pekná, urastená dievčina. Z jej prvých slov vysvitlo, že ona je Jankina sestra. Náhrdelník položila na pult so slovami, že ako prišla k tomu jej malá sestrička, veď nemala len drobné peniaze, čo si nasporila. Obchodník v rozpakoch zakašľal a potom poznamenal: „Janka najvyššiu cenu zaplatila, akú niekto môže za-

platí, lebo všetko dala, čo mala, do posledného haliera.“

Peter a dievčina zadávali sa na seba... O chvíľu sa ona nežne spýtala: „Ale prečo ste to urobili? Prečo ste mojej sestričke v tom pomáhali?“ Obchodník s prosebným gestom dával slečne škatuľku s darčekom so slovami: „Sú Vianoce. Pre mňa sú smutné, lebo nemám nikoho, koho by som mohol obdarovať a prejavíť svoju lásku. Dovoľte mi, aby som Vás odprevadil domov a pred Vašími dvermi zažehal Vám požeňnané a radostné vianočné sviatky.“ Dievčina súhlasila. V tom na veži sa ozvali zvony, aby oznámili radostnú zvesť z Betlehema.

Pri tej vianočnej „hudbe“ dvaja mladí ľudia bez slova kráčali vedľa seba, ktorí ešte ani meno jeden druhého nepoznali. Kráčali vedľa seba, aby prostredníctvom vianočného darčeka dali sa na tú cestu, ktorá prerušila ich smutný, samotársky život, ktorá možno ich povedie v ústrety k budúcej šťastiu.

o. M. MAGYAR

VOJNOVÉ VIANOCE

Vojna ťažko doliehala na ľudí. Všetko bolo na prídela. A o prídela sa hovorilo, že na živobytie je to málo a na smrť veľa. Stačilo to len na živorenie. V mestách to bolo horšie ako na dedine. I na dedine pri mlátení boli zvláštni dozorcovia, ktorí dozerali koľko sa vymlátilo. Dovoľené množstvo zostalo vlastníkovi, všetko ostatné sa muselo odviezť do sýpok za úradnú cenu. V obchode bolo možno kúpiť len na lístky a to nestačilo. Ľudia chodievali na dediny. Jedni mali tam príbuzných a známych a tak išli na isto. Iní sa pošušky dozvedali, kto by predal niečo koľko vajčiek, slaniny, múky a iné veci. Pravda, i tí, čo mali niečo na predaj, neradi to dávali za peniaze, lebo i šaty, topánky, bielizeň boli na lístky. Bez lístkov aj za peniaze nič nedostali. Radšej teda predávali za šaty a topánky, i keď obnosené.

Za takých podmienok žil v neveľkom meste i Fero s manželkou Žofiou a synom Janikom. Mal malý domček na predmestí. Bol starý a ošarpaný. Ale na opravu nebolo možné pomýšľať. Každý chcel prežiť vojnu, ktorej dôsledky boli čoraz tvrdšie. Bol rád, ak bol sýty, ak mal strechu nad hlavou a ak sa v zime mal čím ohriať. Fero bol robotník. Po pracovnom čase vzal každú prácu, aká sa mu naskytla. Vedel opravíť električku, vodovod, rozumel trochu murárcine i tesárčine. Tešil sa, keď zarobil niekoľko korún, ktorými prilepšil svojej rodine. Manželka prala, drhla, upratovala. Ale práce bolo málo. Musela si ju sama hľadať, čo sa jej nie vždy podarilo. Mala radosť, ak priniesla domov pár korún, alebo chlapcovi ošuchané šaty. Janík bol milý, dobrý, ale slabý, chorľavý chlapec. Rodičia sa nad ním triasli, zo srdca by mu boli dopriali všetko, aby žil a zosilnel. Lenže bolo toho málo, čo mu mohli dať. Neraz sa stalo, že mamička staré šatky alebo topánky, ktoré dostala pre neho za prácu, tajne odniesla na dedinu a priniesla za to trochu múky, masti alebo iné potraviny.

Na Západe sa rehoľníctvo rozšírilo z Východu. Prvý oboznámil Západ s východným rehoľným životom sv. Atanáz Veľký, keď prebýval na Západe. On napísal životopis ctihodného Antona Veľkého, ktorý bol veľmi obľúbeným čítaním na Západe. Potom v rokoch ariánskych nepokojov (v polovici 4. storočia) veľa západných biskupov bolo poslaných do vyhnanstva na Východ, kde sa oboznámili s kláštorným životom a keď sa vrátili domov, založili kláštory u seba. Tiež takí veľkí biskupi, ako Ambróz Milánsky, Augustín, Martin — tourský biskup na konci 4. storočia mali veľký vplyv na Západe na rozvoj kláštorného života. Ale všeobecne na Západe rehoľníctvo sa šírilo v oveľa menšom meradle ako na Východe. Podmienky života a klímy na Západe boli iné ako na Východe, preto východné pustovníctvo sa na Západe rozvíjalo ťažšie. Pravidlá kláštorného života na Západe dal sv. Benedikt (+543), preto ho nazývajú patriarchom západného rehoľníctva. V r. 529 v Monte Cassinu založil kláštor, ktorý sa stal kolískou rehole benediktínov. Tu Benedikt na základe Pravidiel sv. Bazila Veľkého zložil svoje kláštorné pravidlá, ktoré sa neskôr stali vzorom všetkých neskorších pravidiel. Do základu života rehoľníkov položil heslo: „Ora et labora — modli sa a pracuj“. Jeho rehoľné pravidlá žiadali modlitbu, meditácie, čítanie sv. Písma a prácu.

Na Východe rehoľníci žili viac kontemplatívnym životom: pokoj v modlitbe a v meditácii, odlúčenie od sveta, práca na zabezpečenie živobytia, — a vonkajšia práca duchovná bola v pozadí.

Zákonodarca západného rehoľníctva, Benedikt, uložil rehoľníkom, aby okrem modlitby a askézy hľadali užitočnú prácu a práve tým západné rehoľníctvo vstúpilo na rôzne polia činnosti: veda, školstvo, hospodárstvo, starostlivosť o siroty, nemocnice — a práve tým dosiahli znamenitý rozvoj a získali pre Cirkev a ľudstvo nehnuteľnú zásluhu. Benediktíni naučili dovtedy kočovné národy obrábať zem, premieňať neúrodné polia na úrodné, zakladali pri kláštoroch školy, zbierali staré rukopisy, opisovali knihy teologické a svetské, klasikov gréckych a rímskych. Tak v čase sťahovania národov, keď sa všetko ničilo a prepadalo, zachránili perly klasickej gréckej, rímskej a starokresťanskej kultúry pre budúce pokolenia. Je to ich veľká zásluha.

Ako sme videli, východní pustovníci a rehoľníci išli do púšte, aby spasili svoju dušu. Žili v modlitbe, pôste, meditácii, obrábali kus pôdy pri svojej chyžke, aby sa užívali, okrem toho plietli košíky a rohožky, ktoré predávali lacno a bez ziskov, len aby mali za čo dokúpiť nejaké potraviny. A to, čo im ostávalo navyše, delili chudobným a sirotám. Medzi ľud vychádzali zriedka, naopak žili odlúčené.

Napriek tomu všetkému ich zásluha pred Cirkvou je veľmi veľká. Títo pustovníci vytvorili pre všetky veky pravidlá, cestu spásy. Hoci zriedka kto z nich bol učený, predsa vyslovili zásady kresťanskej mravouky, večne právoplatné. Východná Cirkev nikdy nevytvárala zvláštnu haluz cirkevnej vedy, ktorú na Západe volajú mravouka. Celá kresťanská „morálka“ je vo výrazoch práve týchto pustovníkov. Ich zásadami východná Cirkev sa riadila vždy, až doteraz a bude sa riadiť navždy. Je to obdivuhodné, ľahké a zrozumiteľné vyriešenie všetkých mravných otázok, teda pre nás je dôležitým nie ich pustovnícky život, ale ich učenie obdarené múdrosťou Svätého Ducha. Okrem jedného — dvoch, ani jeden z nich svoju náuku nezapísal. Zapísali ju ich žiaci (napr. náuku sv. Antona Veľkého zapísal sv. Atanáz Veľký ako jeho žiak), alebo ich výrazy prechádzali tradíciou z úst do úst, pokiaľ ich ktosi nezapísal. Že ich náuka je veľká, vidíme z toho, že takí veľikáni vedy ako sv. Bazil Veľký, sv. Gregor Naziánsky — Teológ, sv. Hieronym — šli do púšte, aby nielen videli tých „starcov púšte“, ale sa od nich učili dokonalému kresťanskému životu, učili sa od nich spasiť svoju dušu. S týmto cieľom aj my aspoň čiastočne tu uvedieme výrazy niektorých z týchto pustovníkov, svätcov a veľikášov Cirkvi, aby nimi prehovorili i k nám, aby sme sa nad nimi zamysleli a naučili sa žiť po kresťansky a spasiť svoju dušu.

K významným pustovníkom patria: Pavol Thébsky (+342), Anton Veľký (+356), Pavol Prostý (+330), Pambo (4. stor.), Pafnúcius (4. stor.), Arzén Veľký (+449), Agaton (+4. stor.), Pachomius (+348), Makarius Egyptský (+390), Makarius Alexandrijský (+394), Pimen Veľký (+451), Sisoj Veľký (+429), Mária Egyptská, kajúcnica (+421), Teodora, kajúcnica (+480), ďalej Ambon, Pafnúcius, Onufrius, Serafion, Jona, Ján z Egypta, Mojžiš, Izidor Pelusiot, ctihodná Makrina a iní. Všetci sú svätcami a majú svoje sviatky.

SVÄTÉ PÍSMO O BOHU

JEŽIŠ KRISTUS

Božstvo Ježiša Krista Sv. Písmo dokazuje **zázrakmi, proroctvami, náukou a životom Ježiša Krista.**

Kristus vedel, že veriť jeho slovám nie je také ľahké. Preto, nazývajúc seba Bohom dáva na to dôkazy. Toto je dôvod jeho zázrakov. Ježiš robil zázraky z lásky, aby pomáhal a aby posilnil v nás vieru. Jeho zázraky — to sú božské znamenia pre tých, ktorí čestne hľadajú Pravdu. Jeho zázraky — to je pečať Boha, ktorý ho poslal na zem.

Zázrak je naprirodzený jav, ktorý možno očami vidieť a ktorý je vykonaný bezprostredne Božou silou na dosiahnutie dôležitých náboženských cieľov na ceste spásy.

Ježiš Kristus vykonal veľmi veľa zázrakov. Čiastku z nich uvádzajú evanjelisti vo svojich evanjeliách (Matúš 17, Marek 17, Lukáš 18, Ján 4). Medzi nimi sú uzdravenia konkrétne označené: malomocenstvo, horúčka, vodnatieľka, krvotok, slepota, hluchonemota, uzdravenie z hrbu, námesačnictvo, dlhotrvajúce choroby, vzkriesenie z mŕtvych, — a okrem toho: premena vody na víno v Káne galilejskej (Mt 8, 26), zastavenie búrky (Mt 8, 23—27), rozmnoženie chlebov (Mt 14, 13—21), chodenie po vode (Mt 14, 22—33) a iné.

Zastavíme sa pri niektorých zázrakoch. Vyzdravenie z malomocenstva (Mt 8, 1—4; Mk 1, 40—44; Lk 5, 12—29; 17, 11—19) — na túto chorobu lekárska veda ešte doteraz nemá špecifické a isté lieky. — Vyzdravenie slepých (Jn 9, 38; Mt 9, 27—31; 20, 30—34; Mk 8, 22—26; 10, 46—52; Lk 18, 35—43) — toto tiež aj pre terajšiu lekársku vedu je nedosiahnuteľné. Vyzdravenie hluchonemých (Mk 7, 31—37) a vyzdravenie z hrbu (Lk 13, 11—17) — to sú tiež choroby ešte i teraz nevyliciteľné. Vzkriesenie z mŕtvych (Lk 9, 18—19; 23—26; 7, 10—17; 8, 40—42; 49—56; Mk 5, 21—23; 35—43; Jn 11, 38—44) — toto navždy ostane nad ľudské sily. Námietky, akoby zomrelí nezomreli, len stratili vedomie, odmieta Sv. písmo. Židia poznali hnilobný zápach mŕtvy (Jn 11—39), Marta: „Pane, už zapácha, veď sú štyri dni, čo umrel!“ Eudia v dome Jaira vysmievajú Krista, keď hovorí, že dievča spí, — to znamená, že všetci boli presvedčení, že dievča skutočne zomrelo. Mládenec z Naima taktiež bol mŕtvý, predsa neniesli živého do hrobu. — A vo všetkých týchto prípadoch Kristus kriese mŕtvych či slovom alebo dotykom. Vzkriesenie mŕtvych je nad ľudské sily a schopnosti a je dôkazom toho, že Kristus je Pánom nad životom a smrťou. Aby svetu dokázal, že vládne nad životom a smrťou, Kristus prikazuje Lazárovi, ktorý už bol tri dni v hrobe a hnil: „Lazár, poď von!“ (Jn 11, 43). A mŕtvý vyšiel z hrobu.

Od tých, ktorých uzdravoval, Kristus žiadal vieru a dôveru v jeho silu. Bolo to v zhode s jeho mesiášskym poslaním. Avšak nemožno to nazvať liečením hypnózou. Pretože Kristus lieči také choroby, u ktorých by nepomohla ani bezhraničná dôvera. Kristus spolu s uzdravením tela lieči aj dušu — odpúšťa hriechy (kajúcnici, lotrovi na kríži) — a to môže len Boh.

Kristus lieči choroby neobyčajným spôsobom. Jeho spôsobom neliečili ani vtedajší lekári, ani nelieči moderná medicína. Používa len svoju vôľu, svoj príkaz, niekedy užíva i vonkajšie znaky (blato), ktorým maže oči slepému.

Fero čakal, aby sa čím skôr skončila vojna. Tešil sa, že bude pracovať, koľko bude vládť a jeho rodinka bude sa mať dobre. To bude jeho radosť. Tým utešoval i svoju manželku a Janíka. Lenže v živote často sa dostaví to, na čo nepočítame. Nechceme na to ani myslieť, lebo by zničilo naše nádeje. A to sa prihodilo Ferovi. Jedného dňa prišli Ferovi spolupracovníci v pracovnom čase. Zofka sa práve chystala zháňať nejakú prácu, keď zaklopali na dvere.

— Voľno, — povedala a upriamila zrak k dverám.

Vstúpili jeho dvaja priatelia.

— Vieš, Zofka, nezľakni sa!

Tie slová ju práve naľakali.

— Čoho sa nemám zľaknúť? — spýtala sa s chvejúcim sa hlasom.

— Fero utrpel úraz, — povedal nesmelo jeho priateľ.

— Čo sa stalo, kde je, previezli ho do nemocnice? — vysypala zo seba so strachom a krikom s vytreštenými očami.

— Upokoj sa, — usiloval sa utíšiť ju druhý.

— Nenapínajte ma. Povedzte mi otvorene, kde je. Pôjdem k nemu hneď, — volala Zofka.

— Privezú ho, — odpovedal jeden z nich.

— Je mŕtvý? — dozvedala sa Zofka bledá ako stena.

Obaja spustili oči a mlčali.

Na pohrebe už ani Zofka, ani Janík neplakali. Vyplakali sa dotiaľ, vtedy už nevládali. Smutne pozerali na truhlu, v ktorej bola uložená všetka ich nádej a teraz nevedia ako ďalej. Len keď Ferka spúšťali do hrobu, Zofka zalomila rukami a z hrdla sa jej vydral boľavý výkrik, až sa Janík zľakol a ustrašene pozrel na mamičku.

Len teraz sa nastahovala bieda do ich chudobného domčeka. Zofka chodila po uliciach z domu do domu a prosila akúkoľvek prácu. Prijala každú odmenu, či to bolo pár korún, staré šaty, kus chleba. Bola rada, ak sa jej dali najesť a k slzám bola dojatá, keď niektorá pani povedala: A toto zanes synčekovi.

Janík, keď sa vrátil zo školy, mal vždy kľúč so sebou. Mamička ponajviac bola dakde v práci. Zavrže našiel niečo na stole, veľa ráz len kus chleba. No, dakedy nebolo ani chleba.

Bol Štedrý deň. Všade plno snehu, ľudia sa tešili, že budú pekné Vianoce. Veď sneh zvyšuje sviatočnú náladu, dodáva Vianociam zvláštny pôvab. Bol som kaplánom v tom meste. Odpoľudnia bol som veľmi unavený. Pred sviatkami bolo treba vyspovedať niekoľko tisíc ľudí, učil som každý deň náboženstvo v škole dospelých a populudní, bolo treba prichystať kázne na sviatky. Pomyslel som si, že pôjdem na prechádzku, tá ma osvieži. Vybral som sa mestom. Všade už bola predvianočná nálada. Obchody boli zatvorené, len vo výkladoch žiarili vianočné stromčeky a ozdoby. Vybral som sa až na kraj mesta, kde boli kasárne. Obohané boli vysokým latovým plotom. Už zďaleka som zbadal, že pri plote je učupený nejaký chlapec. Keď som sa priblížil, mladý vojak šiel k plotu

a v ruke mal kus čierneho vojenského chleba. Chlapček strčil rukou medzi lavy plotu, vzal od neho kus chleba a vložil ho pod kabátik. Keď som bol pri ňom, pozrel na mňa akoby zahabnený. Bol to Janík.

Slzy sa mi tísli do očí, v duši som pocítil neopísateľnú bolesť, ktorá sfarbila celú moju vianočnú náladu. Stále mi bol pred očami chlapček, čo cez latovú ohradu tvaľahuje rúčku po kuse čierneho tvrdého vojenského chleba. Volali sme ho „komišník“. To bola jeho večera na Štedrý večer.

Keď sme na fare zasadli k stolu, môj pán farár ihneď zbadal na mne zmenu.

— Čo je vám? — spýtal sa, — kde sa podel váš úsmev, žarty, reči?

— Nedobre sa cítim, — odpovedal som.

Na ten Štedrý večer nikdy nezaбудnem.

Prosme malého Ježiška, aby ľudstvo nikdy viac neprežívalo vojnové Vianoce. Nech cez tieto najpôvabnejšie sviatky panuje bratská láska a pokoj na celom svete!

Dr. Ján BUBÁN

ČAS BEZSTAROSTNÝCH USÍNANÍ

Novaja radist' svitu sja zjavyla, Prečista Diva Syna porodyla Vo Viflejemi misti duže rano, vitaty Pana pastyrjam kazano...

Ta koleda mě vždycky vrátí zpět do nejvýhodnějších koutů země, kde o Vánocích fouká ostrý severák ze zasněžených hřebenu kopců a hor, jakoby preludoval na desítkách nebeských harf, kde mrzne až praští, sníh křupe pod nohama a zvon cerkve zve k oslavě Roždestva Christova. Jeho výzvu slyším i dnes, žel — už jen z jakési nesmírné dálky, neboť je to zvon dětství, zvon vzpomínka. Vy. bavuje dávno prchlé chvíle našich bezstarostných usínání, kdy nás jeho hymnus probouzel uprostřed snů...

Chumelí... Ve svátečních krojových kožíškách a beranicích typických tvarů na hlavách, vycházejí hospodáři ze svých příbytků. Také ženy mají oblečeny kožíšky, černou beránčnou lemované, bílé, dokola zdobené barevnými štrápci, dvě zástěry volně splývající po sněhobílých soročkách, nové zápasky, na hlavách tmavočervené květované šátky z těžkého atlasu. Řeckokatolický kostelík se zvolna zaplňuje. V jeho pravé části se tisní většina mužů, v levé postávají hloučky žen. Bohatě členěný ikonostas jasně ozářený desítkami svíc nás odděluje od kněžiště se svatostánkem. Je to úchvatný pohled. Kněz oděný v bohatém mešním ornátě prochází carskými vraty a zastavuje se mezi nejbližšími stojícími u ikonostasu, aby žehnal HOSPODI POMILUJ. Vetchý hlas starého cerkevníka odpovídajícího z kůru, jakoby ozvěnou, reaguje HOSPODI POMILUJ!

ALLILUJA — rezonuje prostorami a to už kněz začíná oslovením svých farníků „DOROHI A MILI CHRISTJANE“ vyprávět o Kristovu narození. Kostelíkem se šíří vůně kadidla. Za-

Kristus lieči v momente a tiež slovom lieči na diaľku, keď chorý nie je pri ňom. Lekári liečia veľa chorôb, avšak ani lekári, ani príroda ich nemôže vyliečiť momentálne. To môže len Boh. Kristus lieči choroby, ktoré ani moderná medicína nemôže vyliečiť hypnotizmom. Lieči choroby, ktoré ani moderná medicína nevie ani liečiť, ani vyliečiť (malomocnosť, vyzdravenie z hrba, vzkriesenie mŕtvych i po niekoľkých dňoch, keď telo sa už rozkladá, hnije).

Všetky zázraky Kristus vykonával nie pre svoju slávu, nie pre osobné záujmy, nie pre zisk, ale aby dopomohol ľuďom v nešťastí, alebo aby dokázal svoje božské poslanie a pôvod. Týmto dokazuje, že nie je akýmsi tzv. divotvorcom, ktorý svojimi hokus-pokussmi chce zarobiť, alebo pritiahnúť ľudí. Kristus robil zázraky nebadateľne, avšak verejne (Jn 18, 20) neľadil nimi slávu [Mt 4, 10], čo potvrdzujú aj jeho priatelia a nepriatelia a Židovská veľrada jeden zázrak dala úradne preskúmať (Jn 9, 1). Kristus nebol lekár, bol Boh.

Svojimi zázrakmi Kristus sprevádzal svoju náuku, Kristové zázraky a jeho náuka sú nerozlučne spojené. A náuku falošného proroka Boh iste by nepotvrdil zázrakmi. Už sám „zázrak“ podmieňuje jestvovanie Boha. Boh stvoril zákony, ktoré riadia vesmír preto aj môže na ne vplývať alebo zastaviť ich činnosť. Zázrak — Boží znak — je výnimočným, nie obyčajným úkazom. Tento Boží znak podáva zjavný dôkaz výslovného Božieho vmiešania sa. Je to — akoby Boží podpis. Keď sa niečo potvrdzuje zázrakom, to znamená skutočnosť, že Boh to potvrdzuje celou svojou Všemohúcnosťou, ako žriedlo všetkej pravdy.

Zázraky z evanjelií vytrieť nemožno. Je veľmi slabou námietka, že vykonať také zázraky je nemožné. Áno, pre ľudí to vykonať je nemožné. Avšak Kristus bol Boh, Pán nad vesmírom a všetko to mohol urobiť. Keď Židia neverili jeho slovám, povedal: „Keby ste mne neverili, tým skutkom verte, aby ste poznali a uvedomili si, že Otec je vo mne a ja v Otcovi“ (Jn 10, 38).

Zvlášť ešte treba poukázať na zázraky Ježiša Krista spojené s prírodnými živlami (zastavenie búrky, chodenie po vode, lov rýb, premena vody na víno, rozmnoženie chlebov, atď.). Aby dokázal, že je Pánom prírody, Kristus utišil búrku, chodil po vode, uskutočnil zázračný lov rýb, rozmnožil chleby pre množstvo hladných ľudí.

Tiež treba ukázať, že Kristus robil zázraky verejne, pred ľuďmi, pred veľkým počtom Židov, a to neraz svojich nepriateľov. Tu nemôže byť slovo o hypnotizme, sugescii, alebo niečom podobnom. Hypnotizmus ešte nedal slepému zrak, hluchonemému sluch, ani nevzkriesil mŕtveho, ktorý sa už rozkladal.

Avšak pozrime sa na jeden zázrak: raz pred Krista postavili na nosidlách jedného porazeného. Kristus sa na neho pozrel a v jeho srdci zbadal hlavné jeho nešťastie a preto povedal: „Syn môj, odpúšťajú sa ti hriechy“. Tu nahnevaní jeho nepriatelia sa pýtali: Ako tento človek sa osmelil vysloviť také bohorúhavé slová. Nikto okrem Boha nemôže odpúšťať hriechy. A Kristus im povedal: „Prečo myslíte zlé vo svojich srdciach? Čože je ľahšie povedať: „Odpúšťajú sa ti hriechy!“, alebo rozkazať: „Vstaň a choď!“ Všetkým nám je jasné, že prvé môže povedať hocikto, pretože nikto nemôže overiť v duši človeka, či sa v nej niečo stalo alebo nie. A keď Kristus hovoril: „Vstaň a choď!“ a to sa uskutočnilo — vtedy treba mu veriť, že je Syn Boží. Tu im Kristus hovorí: „Ale aby ste vedeli, že Syn človeka má na zemi moc odpúšťať hriechy — vtedy riekol porazenému: „Vstaň, vezmi si posteľ a choď domov!“ I vstal porazený a pobral sa domov. Zázrak — je pečať Boha na potvrdenie slov Kristových o sebe.

Kristus svoje božstvo dokazoval tiež svojimi **proroctvami**. Z proctiev sú najdôležitejšie: o vlastnom utrpení, zrada Judáša, zaprenie Petra, smrť na kríži, vzkriesenie, zničenie Jeruzalema, osud Izraela, rozšírenie Cirkvi a jej existencia a nepremožiteľnosť. Všetky proroctvá Kristus vyslovuje iste, jasne a podrobne, zázraky sa presne uskutočnili a niektoré, napr. rozšírenie a ne-

premožiteľnosť Cirkvi uskutočňujú sa pred našimi očami. Tieto proroctvá Kristus vyslovil nie pre slávu, ale aby ukázal na svoje poslanie.

Božstvo Ježiša Krista sa prejavuje aj v jeho **náuke**. Kristus nechodil do žiadnych škôl, avšak už ako dvanásťročný chlapec v jeruzalemskom chráme všetkým prítomným vyjavil obdivuhodnú múdrosť (Lk 2, 46—47). A keď vystúpil verejne, poslucháči s obdivom hovorili: „Nikdy tak človek nehovoril, ako hovorí tento človek!“ (Jn 7, 46). „Lebo ich vyučoval ako taký, čo má moc, a nie ako ich zákonníci“ (Mt 7, 29). Pravdy viery Kristus vykladal jasne, úplne a čiste, o povinnostiach ľudí k Bohu učil s pevnou istotou, učil o celi človeka, o spôsobe, ako možno zotrieť viny a o prostriedkoch, ktorými možno dosiahnuť posledný cieľ. V jeho učení nebolo váhania, neistoty, omylov. Kristus nikdy nič zo svojich slov neodvolával. Jeho reč bola vždy prostá, zrozumiteľná, avšak to neprekážalo, aby nebola velebná. A je zaujímavé, že všetka jeho náuka je naším ľudským rozumom prijímaná, neprotiví sa nášmu rozumu, nie je mu odporná, naopak, povznáša ľudského ducha vo všetkých potrebách života. Ako často vidíme, že sa menia ľudské náuky, filozofické systémy, ktoré by chceli viesť k dokonalosti, ako jeden systém bojuje proti druhému, — a Kristova náuka pri tom všetkom stojí velebná, krásna, stále pravdivá, hoci ju stále napádajú, ostáva čistá a nepremožiteľná. Zoberme napr. slová modlitby Otče náš alebo slová reči na Hore — toto Kristus nazýva svojou náukou. A táto náuka je velebná, s nadprirodzenou múdrosťou. Teda Kristus nebol obyčajný človek. Kristus je Boh. Kristus hovorí také slová, ktoré môže povedať len Boh a robí také veci, ktoré môže urobiť len Boh.

Náuka Kristova — to je znamenie Boha. Ani jeden veľký filozof, ani jeden geniálny človek do Krista nemyslel na jednoduchých ľudí, na trpiacich, zabudnutých, nešťastných v živote, opustených, chorých, na tých, ktorými pohrdávali, na tých, ktorých nikto nemal rád. Týmto všetkým Kristus ukazuje, že pre nich v nebi je „Otec“, ktorý nimi nepohŕdne, ktorý ich miluje, že sa oni môžu stať Božími synmi, keď veria a sú dobrí.

Ktorý mysliteľ, politik do svojho programu napísal také myšlienky? Kristus prvý hlásal vo svete rovnosť a bratstvo. Všetci ľudia sú si bratmi, pretože pre všetkých je jeden Otec — Boh.

Kristus — je jediná historická osobnosť, ktorú milujú v priebehu vekov i po jeho smrti. Za života Kristus predpovedal toto: „Ja, keď budem pozdvižený od zeme, všetkých pritiahnem k sebe“ (Jn 12, 32). Ukrižovaný Kristus neodolateľne ťahne k sebe, do náručia svojej lásky všetkých, ktorí hľadajú pravdu a dobro.

Kríž Kristov je najviac rozšíreným na zemi predmetom kultu. Veľkí ľudia, dobyvatelia, géniovia, filozofi, umelci, či to Alexander Veľký, Cezar, Napoleon, Sokrates, Platón, Michelangelo, Beethoven, Mozart, Archimedes, Pasteur... sú ľuďmi obdivovaní. Stavajú im sochy, označujú ich výročia..., avšak kto ich miluje? Nevládnú našimi srdcami, neriadia náš život. Kristus nebol víťazom v bojoch, nič nevyňašiel, nezanechal po sebe skladby, ani literárne diela, a predsa i po dvoch tisícročiach milióny ľudí ho milujú natoľko, že dávajú za Neho svoj život. Veľkí ľudia, povedzme v našich časoch športovci vyvolávajú v nás obdiv, za živa ich oslavujú, avšak všetko len dotiaľ, pokiaľ žijú. A milióny ľudí, ktorí Krista nikdy nevideli, prejavujú k nemu lásku a svoj život riadia podľa Ním označených ideálov.

Všetky charitatívne ustanovizne najprv boli založené Cirkvou a štáty ich prevzali až po stáročiach. Kresťania ich vytvárali nadšení Kristovou láskou k ľuďom. Kristovi učeníci boli prví, ktorí pomáhali chudobným, chorým, opusteným, starým, opatrovali ich a starali sa o ich živobytie. To preto, lebo Kristus povedal: „Všetko, čo urobíte jednému z týchto najmenších úbohých, mne ste urobili“. Spomeňme sv. Bazila Veľkého, Jána Almužníka, Jána Zlatoušťa, Vincenta de Paul, Jána Bosca a množstvo iných. A koľko takýchto dobrodincov ostalo neznámych! Títo pomáhali

pomínáme na zimu, mrazem prokřehlé ruce ožívají, aby prsty byly schopny kříže. Po skončení bohoslužeb, krok za krokem, v zástupu postupujeme k vysokému železnému kříži před vchodem polibit symbol své víry a odtud míříme k nedaleké faře. První partyje koledníků je už na místě. — Král Herodes, dva katouni, čert s řetězem kolem krku, Žid Moško, mlodec opásaný starou šavlí i vivč-jari. Za doprovodu houslíček a veselého vytrubování předvádějí na farském ganku snad po desáté, snad po padesáté lidovou představu o Kristovu příchodu na svět: CHRISTOS RODYVSJA, MIR ODKUPYVSJA. ROZSVITYV HOSPOD Z VYŠNOHO NEBA ŽIVZDU NEBESNU, POSERED NEBA DO VIFLEJEMA...

V parádní světnici pan farář bohatě hostí své koledníky. Partyje stíhá partyji. Poledne minulo. Venku mrzne, ale v našich duších je teplo, nevýslovně teplo.

Zvolna se vracíme domů. Dřevěná věžička cerkve se usmívá. Vykračujeme do ostrého severáku, vykračujeme před očima celé dědiny a odvádáme svůj dech, svou mysl, svůj strach používat vlastní podoby, své srdce, sebe samého...

Chnmelí... Čistý, neuvěřitelně bílý sníh dopadá na naše polička i šindelové střechy chaloupek. Podie římskokatolického kalendáře je neděle 7. ledna 1934, podle našeho — první svátek Kristova narození, 25. dekabru 1933.

Uplynulo půl století...

—nář—

Z KRESTANSKÉHO SVETA

● Svätý Otec Ján Pavol II. mieni navštíviť v roku 1985 Holandsko, Belgicko a Luxembursko.

● Bývalý arcibiskup Paríža kardinál Fr. Marty, ktorý ako 77-ročný sa vzdal svojej funkcie, pracuje teraz ako obyčajný kňaz vo farnostiach spriatelenej kňazov, ktorým pomáha v dušpastierskej práci.

● V Ríme otvorili fotografickú výstavu, na ktorú zhromaždili fotodokumenty typu vedeckého, historického a archeologického o Turínskom plátne. Výstava má byť otvorená do konca jubilejného roku.

● Kardinál James Freeman hovoril v jednej zo svojich homílií v austrálskej sydneyjskej katedrále o nebezpečnosti kresťanstva bez Krista. Pripomenul, že nemá zmysel kresťanstvo obmedzené iba na mravný kódex, konvencie a pôsobivé tradície, ak chýba osobný vzťah ku Kristovi. Svoje slová ilustroval príkladom o sestričke, ktorá s láskou ošetrovala malomocného v najvyššom štádiu tejto strašnej choroby. Akýsi človek jej povedal, že by to nerobil ani za milión korún. Sestrička mu odvetila, že za peniaze ani ona, lež robí to preto, že v trpiacom vidí samého

Krista, Kardinál pripomenul, že je to pohánka, ktorá viedla v priebehu stáročí množstvo svätcov a i dnes dáva silu sestričkám, ktoré ochotne vykonávajú aj tie najneprijemnejšie práce.

● Doteraz neznámy rukopis o bohoslužbách ku cti sv. Cyrila sa našiel v knižnici ústredného kláštora mníšskej republiky na vrchu Athos. Ako oznamuje pravoslávna informačná služba EPISKOPIS, odborníci sú presvedčení, že rukopis vznikol skoro po smrti sv. Cyrila a to pravdepodobne na území Veľkej Moravy. Vypracovali ho žiaci a učeníci sv. Cyrila. Ak sa domnieka potvrdí, ide o jeden z najväčších objavov v oblasti cyrilometodskej tematiky.

● Svätý Otec Ján Pavol II., ktorý je hlavou cirkvi a ako taký rímskym biskupom, požiadal svojho generálneho vikára pre rímsku diecēju Uga Pollettiho, aby opätovne žiadal dôsledné dodržiavanie jeho nariadenia, aby kňazi nosili kňazský oblek alebo aspoň tmavšie oblečenie. Svätý Otec v liste, ktorý poslal svojmu generálnemu vikárovi, pripomína, že aj keď stále platí staré príslovie, že šaty nerobia mnícha, predsa sa len kňaz má určitým spôsobom odlišovať od ostatných. V prvom rade svojím dôstojným správaním a v neposlednom rade primeraným oblečením. Svätý Otec žiada, aby dodržiavali tieto predpisy v jeho diecéze, aj tí kňazi, ktorí prichádzajú do Ríma.

● Letným sídlom pápežov, kde strávil svoju pracovnú dovolenku v letných dňoch aj Svätý Otec Ján Pavol II., je „Villa Cybo“ v Castel Gandolfo, osade vzdialenej 30 km juhovýchodne od Ríma pri Albánskom jazere. Svätý Otec sa chce zaoberať ďalšou reformou pápežskej kúrie, zmenšením počtu jednotlivých úradov a prípravou nového konzistória, na ktorom sa očakáva menovanie ďalších kardinálov.

● Svätá Stolica vyvíja intenzívne úsilie, aby sa zlepšilo polozenie katolíckej menšiny i polozenie ostatných kresťanských komunít v Turecku. V tej súvislosti viedli zástupcovia Štátneho sekretariátu rozhovory s vedúcim tureckého úradu pre cirkevné veci Ahmetom Gürtasom i s ministrom zahraničia Ilterom Türkménom.

● Svätý Otec Ján Pavol II. sa na stretnutí 500 vedcov a lekárov z celého sveta, ktorí prišli do Ríma na Svetový kongres pre nehodovú medicínu, zasadzoval za okamžité zriadenie oddelení tohto druhu vo všetkých nemocniciach. Zdôraznil, že treba urýchlene prikročiť k vybudovaniu tohto nového vedného odboru vzhľadom na to, že sme svedkami čoraz väčšieho počtu prírodných katastrof. Svätý Otec prízvukoval, že tu musia spolupracovať doslova všetci so všetkými, bez ohľadu na ideologické názory a politické predsudky.

blíznym bez toho, aby počítali na vlastné výhody, bez nádeje na ľudskú vďaku v priebehu dvadsiatich storočí.

Toto všetko pochádza od Boha, či človeka?

Pred týmito dôkazmi, jedinečnými v dejinách sveta môžeme len so stotníkom, veliteľom vojakov, ktorí ukrižovali Krista a ktorý bol dojatý nadľudskou dôstojnosťou Odsúdeného a tým, že nastala tma a zemetrasenie — zvolaf: „Naozaj je to Syn Boží!“

Život Krista tiež ukazuje na jeho božskosť. V Kristovom živote nebolo ani najmenšieho úpadku — hriechu. „Kto z vás ma usvedčí z hriechu?“ (Jn 8, 46). Takto sa spýtal Kristus svojich nepriateľov. Jeho svätosť, bezhriechosť dosvedčujú jeho priatelia (Sk 3, 14; 13—35; Žid 4, 15; 1 Pet 1, 19; 1 Jn 3, 7), avšak vinu v ňom nenachádzajú ani jeho nepriatelia, ktorí sledovali každý jeho krok (Lk 23, 4) ani Pilát, ani zradca Judáš (Mt 27, 4), teda, Ježiš Kristus svojím životom ukazuje, že je bytosťou nadprirodzenou. Keď seba vyhlásil za Boha, nechcel ľudí klamať, hovoril pravdu, čoho dôkazom je to, že za tú pravdu zomrel.

Z DECEMBROVÝCH VÝROČÍ

1. decembra r. 1768 — pred 215 rokmi — v Trnave umrel P. FRANTIŠEK KĚRI, SJ, rektor Trnavskej univerzity, hvezdár, vedecký spisovateľ.

— r. 1843 — pred 140 rokmi — v Ondrášovej sa narodil ŠTEFAN MIŠÍK, kapitulný vikár, historik a národopisec, predseda Muzeálnej slovenskej spoločnosti (um. r. 1919).

3. decembra r. 1908 — pred 75 rokmi — v Liptovskom Jáne sa narodil ThDr. MIKULÁŠ STANISLAV, profesor teológie v Spišskej Kapitule, člen správneho výboru Spolku sv. Vojtecha (um. r. 1975).

4. decembra r. 1798 — pred 185 rokmi — v Bologni umrel LUIGI GALVANI, lekár, prírodovedec, vynálezca v elektrotechnike (nar. r. 1737).

6. decembra r. 1913 — pred 70 rokmi — vyšiel tlačou prvý diel Svätého písma, ktorý pripravil Spolok sv. Vojtecha.

7. decembra r. 1598 — pred 385 rokmi — v Neapole sa narodil LORENZO BERNINI, taliansky barokový staviteľ, sochár a maliar (um. r. 1680).

— r. 1813 — pred 170 rokmi — v Selciach sa narodil ANDREJ CABAN, kňaz, národný a kultúrny pracovník, zakladateľ ľudových knižníc a spolokov striezlivosti, podporovateľ slovenských časopisov, publicista (um. r. 1860).

— r. 1863 — pred 120 rokmi — v Livorne sa narodil PIETRO MAS-CAGNI, taliansky hudobný skladateľ a dirigent, autor opery Sedliacka česť (um. r. 1945 v Ríme).

8. decembra r. 1933 — pred 50 rokmi — bola vyhlásená za svätú MĀRIA BERNADETTA SOUBIROUSOVĀ z Lúrd.

9. decembra r. 1783 — pred 200 rokmi — boli na rozkaz cisára Jozefa II. zrušené diecézne semináre a zriadený generálny seminár v Bratislave.

10. decembra r. 1818 — pred 165 rokmi — v Semilách sa narodil dr. FRANTIŠEK LADISLAV RIEGER, český vlastenec a publicista (um. r. 1903).

11. decembra r. 1803 — pred 180 rokmi — sa narodil HECTOR BERLIOZ, francúzsky hudobný skladateľ, publicista a hudobný spisovateľ, autor oratória Detstvo Ježišovo, monumentálneho Rekviev, Tedeum a i. (um. r. 1869).

— r. 1843 — pred 140 rokmi — sa narodil ROBERT KOCH, nemecký lekár, zakladateľ modernej bakteriológie, nositeľ Nobelovej ceny (um. r. 1910).

— r. 1903 — pred 80 rokmi — v Prahe umrel PhDr. MARTIN HATĀLA, profesor slavistiky na Karlovej univerzite, filológ, jazykovedec, autor Gramatiky (nar. r. 1821 v Trstenej).

14. decembra r. 1893 — pred 90 rokmi — v Bratislave umrel JĀN BLAHO, národný a kultúrny pracovník, zakladajúci člen Matice slovenskej, predseda Spolku sv. Vojtecha, publicista (nar. r. 1815).

15. decembra r. 1968 — pred 15 rokmi — v Trenčíne umrel ALEXANDER BAZOVSKÝ, maliar, národný umelec (nar. r. 1899 v Turanoch).

16. decembra r. 1898 — pred 85 rokmi — v Zemianskom Lieskovom sa narodil nár. umelec JĀN SMREK (vl. m. Ján Čietek), básnik a prekladateľ (um. r. 1982).

18. decembra — Deň československej známky.

— r. 1858 — pred 125 rokmi — vyšlo prvé číslo časopisu Priateľ školy a literatúry, príloha k časopisu Cyril a Metod.

— r. 1948 — pred 35 rokmi — bol schválený zákon o Slovenskej filmarmónii a zákon o Tatranskom národnom parku (TANAP).

19. decembra r. 1863 — pred 120 rokmi — v Liptovskom Jáne sa narodil JĀN ČAJAK, spisovateľ, pedagóg a ľudovýhonný pracovník medzi dolnozemskými Slovákmi v Petrovci (knihy rozprávok: Pred oltárom, Suchoty, Jožkova svadba a i.; román Rodina Rovesných); um. r. 1944).

20. decembra r. 1853 — pred 130 rokmi — sa narodil RENÉ BAZIN, francúzsky spisovateľ, profesor katolíckej univerzity.

Sväté písmo Starého zákona

Z KNIHY PRÍSLOVÍ

Ovocie múdrosti

Syn môj, ak prijmeš výroky moje
a prikázania moje schováš u seba,
a to tak, že si s napätosťou chýliť budeš
ucho k múdrosti
a nakloníš si srdce k umnosti,
veru, keď vzývať budeš rozumnosť,
dovolať sa hlasom svojim umnosti,
ak len ju budeš hľadať ako strieborníak
a slediť za ňou ako za skrytými pokladmi
až vtedy porozumieš bázni Pánovej
a získaš poznanie Božie.
Bo múdrosť udeľuje Pán,
z úst jeho (pochádzajú) poznanie a rozumnosť.
Odkladá pomoc statočným,
je štitom tým, čo žijú neporušene,
nakoľko chráni cesty spravodlivosti
a stráži dráhu ctiteľov svojich.

Synu môj, nezabúdaj náuku moju
a srdce tvoje nech sa pridržiava prikazov mojich,
bo predĺžia ti dni a roky života
a prinesú ti hojnosť pokoja.

Láska a vernosť nech ťa neopúšťajú nikdy!
Priviaž si prikázania moje na hrdlo,
napíš ich na tabuľu srdca svojho!
Takto si získaš obľubu a priazeň nevšednú
i pred Bohom, i pred ľuďmi.

Dôveruj celým srdcom svojim Pánovi
a nespoliehajže sa na svoj um!
Na všetkých cestách svojich myslí na neho,
nuž on ti rovnať bude chodníky.

Nezdaj sa múdрым sebe samému,
Pána sa boj a vyhýbaj sa zlu!

Blahoslavený človek, ktorý dosahuje múdrosti,
a muž, čo nadobúda rozumnosť!
Lebo je výhodnejšie zarobiť si ju, než zarobiť
striebro,
a získať si ju hodno viac, než zlato najvýbornejšie.
Je cennejšia než koraly
a nevyrovnávajú sa jej všetky drahocennosti tvoje.

Nech ti to, syn môj, z očí neschodí,
zachovaj rozvahu a rozmysel,
a budú duši tvojej životom
a skvostom pre tvoj krk.
Vtedy cestou svojou bezpečne si chodiť budeš
a noha sa ti nepotkne.
Nebude presily ničomníkov, keď tá prikvačí,
lebo Pán bude dôverou tvojou
a chrániť bude nohu tvoju pred slučkou.

Nech sa ti srdce pridržiava mojich slov!
Zachovaj prikazy moje, a budeš žiť.
Zadovažuj si múdrosť, zadovažuj rozumnosť!
Nezabúdajže na ne a neodchýľuj sa od slov
mojich úst!

Neopúšťaj ju, tak ťa bude chrániť,
obľubuj si ju, tak ťa bude strážiť.
Začiatok múdrosti je: Múdrosť sebe zadováž
a celým svojim imaním si zadovažuj rozumnosť!
Vyzdvihuj ju, a zvýši vážnosť tvoju,
dopomôže ti ku cti, ak ju privinieš.
Ovinie hlavu tvoju vencom prelestným
a obdarí ťa zdobnou korunou.

a rozmnožia sa roky života tvojho!
Slyš, synu môj, a prijmi výroky moje,
Ja ukážem ti cestu múdrosti
a povediem ťa po cestičkách spravodlivosti.
Keď pôjdeš po nich, nebude tvoj kročaj stiesnený,
a keď zas nimi pobežíš, nuž nebudeš sa potkýnať.
Priviň sa pevne k náuke, ujsť jej nedaj,
nelúč sa s ňou, bo ti ona životom je.

Či múdrosť nevolá
a umnosť nevydáva var' svoj hlas?
Vysoko na temeni výšin, pri ceste,
stávala na križovatkách,
pri bránach, ktoré vedú z mesta von,
pri vchodoch, kade vstupuje sa, volá hlasito:
„K vám volám, mužovia,
a k synom ľudským nesie sa môj hlas.
Priučajte sa dômyselnosti, vy, pocháblí,
a blázni, priučajte sa rozum!
Počúvajte, bo znamenité veci zvestujem
a moje pery otvárajú sa len k správnyim besedám.
Áno, pravdu čistú vraví podnebie moje
a perám mojím oškľiví sa nepravosť.
Spravodlivé sú všetky reči mojich úst,
nieto v nich falše, ani podvodu.
Všetky sú priame človeku, čo rozumie,
a prosté tým, čo prišli k poznaniu.
Nie striebro, ale radšej prijímajte náuku moju
a radšej poznanie, než zlato najvybranejšie.
Bo cennejšia je múdrosť ako koraly
a nevyrovnajú sa jej všetky drahocennosti.

Ja, múdrosť, bývam s dômyselnosťou
a dosahujem hlbavého poznania.
Bázeň Pánova je nenávisť zlo.
Oproti pýche, nadutosti, ceste zlej
a ústam, ktoré prekrúcajú, prechovávam nenávisť.
U mňa je rada a je u mňa prezieravosť rovnako,
u mňa je umnosť, u mňa sila hrdinská.
Ja milovníkov svojich milujem,
a tí, čo hľadajú ma včas a pilne, nachádzajú ma.
U mňa sú bohatstvo a česť,
trvalá zámožnosť a blahobyť.
Lepší než zlato a než rýdze zlato je môj plod
a to, čo donášam, je lepšie ako striebro najlepšie.
Chodievam ciestkou spravodlivosti,
prostriedkom chodníkov, jak vyžaduje súd,
aby som nadelila milovníkom svojim imania
a žeby som ich pokladnice ponapľňala.

A teraz počúvajte ma, synovia,
počúvajte naučenie, aby ste sa stali múdrymi
a nezanedbávajú ho!

Blažený človek, čo ma počúva
a ktorý bdie deň po deň vedľa mojich dvier!

A blažení sú tí, čo cesty moje varujú
a ktorí strežú na veraje mojich brán!
Lebo kto nájde mňa, ten život nachodí
a preukáže sa mu milosť od Pána.
Kto sa však prehrušuje proti mne, ten páše
voči sebe ukrutnosť,
všetci tí, čo má nenávidia, majú radi smrť.

L á s k a k b l í ž n y m
Neodopieraj dobrodenie núdznemu,
ak je to v moci tvojej učiť.
Nehovor bližnemu svojmu: „(včul) choď
a (inokedy) príď!
a „Dám ti zajtra“, keď máš naporúdzi (hneď).
Nestroj nič zlého proti bližnemu svojmu,
kým u teba sa baví bezpečne.
Nevadž sa pre nič za nič s človekom,
ak ti nič zlého nespravil.

N e b u ď l e ň o c h !
Choď, leňoch, k mravcovi,
pozoruj ruch jeho a skús!
Hoc nemá vojvodu, predstaveného, ani vláďára,
pripravuje si v lete potravu,
zhromažďuje si pokrm cez žatvu.
Dokedy, leňoch, budeš vyspávať,
kedyže vstaneš zo spánku?
„Trošičku pospať, trošku podriemať,
trošičku ruky zložiť na lôžku!“
Nuž príde ako tulák bieda na teba
a núdza na teba jak ozbrojený muž.

C h r á ň s a f a ľ š e !
Je naničhodník, ničomník,
kto chodí s falošnými ústami;
kto v srdci svojom prechováva prevrátnosti,
kto zamýšľa zlo v každý čas, kto zvydy rozsievá.
Preto naň príde náhle záhuba,
naskutku bude zgniavený, a pomoci mu nebude.

C h r á ň s a s i e d m i c h o h a v n o s t í !
Šestoro vecí je, čo nenávidí Pán,
a sedmoro sa prieči duši jeho ohavne.
Nuž pyšné oči, jazyk falošný
a ruky, prelievajúce krv nevinnú,
srdce, čo snuje potuteľné zámysly,
nohy, čo bežkom pospiechajú ku zlému;
kto hovorí lož ako svedok falošný
a ten, kto medzi bratmi zvydy rozsievá.
Počiatok múdrosti je bázeň Pánova
a poznať Najsvätejšie je rozumnosť.
Bo skrže mňa rozmnožia sa tvoje dni
a pridá sa ti k rokom života.
Akže si skúsený, sám pre seba si skúsený,
akže si posmievač, len ty sám budeš znášať trest.

POŽEHNANIE SPRAVODLIVOSTI A KLIATBA HRIECHU

Múdry syn naplňuje otca svojho radosťou,
avšak syn pochabý býva na zármutok materi
svojej.
Nespravodlivo nadobúdavané poklady sú
neužitočné,
spravodlivosť však zachraňuje pred smrťou.
Chudobnie pracujúci rukou lenivou,

naproti tomu ruka pracovitých obohacuje.
Na hlavu spravodlivého sa hrnie hojné požehnanie
Pánovo,
lež ústa nespravodlivých ukrývajú bezprávie.
Pamiatka spravodlivého je na požehnanie,
lež meno skrivodlivých spráchnivie.
Ten, kto je múdrej mysle, dá si povedať,
naproti tomu mnohovravný blázon nevyhne sa po-
klesu.

Kto chodí bezúhonne, chodí bezpečne,
čie cesty sú však kľukaté, nuž ten sa vyzradí.
Nenávisť vyvoláva rozbroje,
láska však ututľáva všetky priestupky.
Zánobok spravodlivého je na úžitok životu jeho,
dôchodok koristníka je mu na skazu.
Tam, kde je veľa rečí, nezaobíde sa bez hriechu,
a preto ten, kto drží pery svoje na uzde, je
rozumný.
Čoho sa bojí skrivodlivý, to príde naň,
a čo si spravodliví žiadajú, to sa im dá.
Len čo sa búrka preženie, a už je z ničomníka
nič,
spravodlivý však je sťa základ večitý.
Predlžuje dni žitia bázeň Pánova,
lež roky nešlachetných sa skraccujú.
Očakávanie spravodlivých premieňa sa na radosť,
lež nádej skrivodlivých obracia sa navnívoč.
Tvrzdou je poctivcovi cesta Pánova
a postrachom tým, ktorí pášu nepravosť.
Po vôli budú besedovať ústa spravodlivého,
lež jazyk úlisný sa vyničí.

K MILOSTIVÉMU ROKU — ROKU POKÁNIA

CHULIGÁN

Slnko sa už klonilo k poludniu a Nifont ešte vždy vyli-
hoval na svojom lôžku. Rozmýšľal o tom, ako sa zabával
celú noc a plánoval novú zábavu. Lenivo sa preťahoval
a vstal len preto, lebo už bol hladný.

Zahrešil „do boha“, lebo na rube natiahol na seba ko-
šeľu. Hrešil veľmi ochotne, spočiatku pred inými, aby uká-
zal svoje „ja“ a neskôr si privykol ľahko hrešiť za každým
slovom. Ako ľahko hrešil „do boha“, tak ľahko za každým
slovom povedal nepekne a nečisté slová.

Sluha mu podal raňajky. Jedol veľa a veľa pil. Potom
sa znovu pretiahol na diván a rozmýšľal o minulej noci.
Myslel na spoločnosť takých ako on, v ktorej bol vedúcim
a v ktorej sa snažil ukázať sa prvým či v grobianskej reči,
či v hrešení, či v pití. Domov často prichádzal opitý. V po-
slednom čase začínal hádky, začínal sa biť, robil výtrž-
nosti takže ho ľudia nazývali už len chuligánom.

Nifont pochádzal z Paflagónie. Jeho otec bol úradníkom
a poslal ho do škôl do Konštantinopola. Bol to chlapec ro-
zumný, avšak keď podrástol, dostal sa do spoločnosti
chlapcov, ktorí ho zvedli na zlú cestu. Teraz ma bolo 20
rokov.

Raz ráno, keď po nočnej zábave opitý šiel domov, akýsi
človek, ktorý ho dobre poznal, zastal na ceste a dlho sa
za ním pozeral. Potom pokýval hlavou a povedal:

— S tebou, Nifont, je zle. Žiješ už len telom. Tvoja duša
už zomrela a pred ľuďmi chodí už len tvoj tieň.

Nifont nič neodpovedal. V nasledujúcich dňoch sa zabával
ďalej. Avšak raz, keď prišiel opitý domov, začal plakať. Už
niekoľko dní sa snažil od seba odohnať slová, ktoré mu
povedal známy na ceste, úmyselne hľadal veselú spoloč-
nosť, aby na všetko zabudol, opíjal sa do nemoty, avšak
tie slová mu stále prichádzali na myseľ. A raz sa opovážil
rozmýšľať nad slovami svojho známeho.

— Už som zahynul, kajať sa už nemôžem, teda nech sa
aspoň vyžijem na tom svete!

Nifont stratil nádej. Avšak na jeho srdci ležala akási
farcha a Nifont, aby sa jej zbavil, hrešil a opíjal sa, zabá-
val sa, vadil sa a biť, a keď prišiel domov, neraz plakal.

Raz navštívil svojho priateľa Nikodéma. Nikodém, keď sa pozrel na jeho tvár, nastrašil sa, avšak nepovedal nič. Avšak Nifont spozoroval jeho pohľad a spýtal sa:

— Prečo sa na mňa pozeráš ako na neznámeho?

— Nikdy som ťa, Nifont, nevidel takého ako dnes. Tvoja tvár je taká strašná a temná...

Nifont sa zahanbil a nastrašil. Snažil sa čím skôr odísť domov.

Po ceste mu prichádzali rôzne myšlienky, ktoré ho znepokojovali. Šiel sám a sám so sebou rozprával:

— Keď som už tu na zemi čiernej na duši, že sa to prejavuje aj na mojej tvári, aký budem na Božom súde?

Zachvel sa.

— Mohol by som sa ešte kajať? Je niekto, kto by ma doviedol k pokániu a povedal mi, či sa môžem zachrániť? Ako poviem Bohu: Zmiluj sa nad mnou, keď som pred ním robil veľa zlých skutkov? Nifont prišiel domov a plakal. A tu mu napadla myšlienka:

— Modli sa k Bohu, aby s tebou bolo tak, ako on zariadi! Avšak ihneď mu prišla iná myšlienka, ako by mu ju niekto našepkával:

— Keď sa začneš modliť — zošalieš a budeš na výsmech pre všetkých!

Nifont sa znovu zachvel. A potom trochu rozmýšľal a povedal:

Keď som chodil bludne, nič zlého sa mi nestalo. A teraz, keď sa chcem pomodliť k Bohu, malo by sa mi stať niečo zlé?

Táto myšlienka ho posilnila. Spamätal sa, lebo si všimol v sebe samom protichodné myšlienky. V ňom sa odohrával boj o neho.

— Buď prekliaty nečistý, že mi vkladáš beznádejné myšlienky!

Bola hlboká noc a Nifont sa začal modliť. Naučené modlitby zo svojej mladosti teraz miešal a preplietaval svojimi slovami. Potom, keď videl, že na neho padá akési mračno, ktoré ho oslabuje, nastrašil sa, padol na svoje lôžko a už sa nemodlil, len plakal nad svojimi hriechmi.

— o —

Ráno išiel do chrámu. Zastal pred ikonou Presvätej Bohorodičky.

— Zmiluj sa nado mnou zástankyňa kresťanov, blahoslavená, čistá, pomôž mi veľkým Tvojím milosrdenstvom, veď si nádej kajúcnikov!

Keď tak šepkal, zdalo sa mu, že tvár Bohorodičky na ikone sa stáva radostnou. Keď to Nifont videl, zaradoval sa a začal sa modliť. A potom, keď pozeral na ikonu, šepkal si:

— Aká je veľká hĺbka Božieho milosrdenstva, aké nesmierne bohatstvo Tvojej milosti, Pane, ktorú prejavuješ na hriešnikoch! Pre nich si dal i svoju Prečistú Matku, aby za nich orodovala!

Keď odchádzal, pobožkal ikonu. A po ceste radostne si šepkal:

— Vidíš, hriešna moja duša, ako nás Boh miluje, a my sami od Neho utekáme! Ako pomocnicu mám dal svoju Prečistú Matku a my ani o ňu nestojíme!

Nifont nechal zábyvy. A keď ho znepokojovali hriešne náklonnosti, ponáhal sa do chrámu pred ikonu Bohorodičky a modlil sa, a potom sa šťastný vracal domov.

Raz, keď išiel do chrámu, stretol na ceste akéhosi opitého, ktorý hrešil deti, ktoré za ním vykrikovali. Nifont sa odvrátil a vo svojich myšlienkach odsúdil toho človeka. Keď vstúpil do chrámu a podľa obyčaje pozdvihol oči k ikone, na tvári ikony uvidel prísny pohľad. Nastrašil sa. Rozmýšľal a spomenul si, že na ulici odsúdil hriešnika. Zastonal. Ľutoval svoj skutok.

— Bože, odpusť mne hriešnemu! Odsúdil som môjho blížneho skôr, ako ho súdiš Ty. Zmiluj sa nado mnou, od teraz nikdy neodsúdim svojho blížneho.

Po tvári mu stekali slzy.

— o —

Bolo pred Veľkou nocou a Nifont ochorel. Niekoľko týždňov ležal chorý. Chcel prijímať a odišiel do chrámu. Ten deň bol pre neho šťastný. Po sv. prijímaní sa cítil lepšie a skoro celkom vyzdravel. Teraz sa zriekol sveta a rozhodol sa žiť na samote podľa vzoru pustovníkov. Kajať sa. Zvyk často hrešiť, povedať nečisté slová, slová grobianske, urážlivé, ho ľahko nezanechával. Nifont sa rozhodol každý raz, keď zahreší alebo povie nečisté slovo, potrestať sa 40 mocnými údermi do tváre. A potom vzal do úst kameň a dlho ho nosil, aby odvykol hrešiť. A pritom si hovoril: „Lepšie je pre teba, hriešnik, jesť kameň ako povedať akési hriešne slovo“.

Nifont začal boj o svoju dušu. Ten boj bol dlhý, trval niekoľko rokov a bol ťažký. Tento boj nasledoval po hriešnom živote a zlý duch ľahko neopúšťal obeť, ktorá s istotou už bola jeho. Keď Nifont premohol svoje zlé zvyky, zlý duch v ňom vyvolával pochybnosti o jestvovaní Boha, o jestvovaní Krista. Avšak Nifont sa nevzdával. Konečne všetko premohol a začal rásť v kresťanskej dokonalosti. Prešli roky a Nifont už videl tajomstvá ľudských sŕdc, videl anjela strážcu, videl ako zlý duch chodí pokúšať ľudí, keď ich zvädzal na rôzne hriechy. Vo svojej pustovni Nifont už mal i niekoľko žiakov.

Raz k nemu prišli jeho žiaci a žiadali od neho radu.

— Čo mám robiť, otče, znepokojujú ma zlé myšlienky?

— Počúvaj, brat, slová útechy, — učil ich Nifont. — More, keď sa búri, hádže vlnami, bije nimi do brehu a skál a vlny sa znovu vracajú do mora. Podobne i zlé myšlienky bijú a napadajú človeka často z vnuknutia zlého ducha. Keď človek s nimi súhlasí, hreší. A kto s nimi nesúhlasí, protiví sa im, zloba zlého ducha sa vracia na jeho hlavu a človek je odmenený vencom. Aj ty, synček, trp, protiv sa zlému duchu modlitbou a pôstom a odíde od teba.

Nifont mal dar, že videl ľudské duše ako odchádzajú z tiel. Raz videl ako dvaja anjeli vznášali dušu. Do cesty sa im postavil satan.

— Táto duša je naša! Do smrti hrešila a ako to, že ju vznášate hore? — tvrdil satan.

— My to vieme, — odvetil anjel, — je hriešna, avšak sa kajala a jej pokánie Boh prijal.

Nifont keď to videl, povedal svojim žiakom: — Niet hriechu, ktorý by premohol Božie milosrdenstvo!

— o —

Nifont už bol starší vekom, keď sa mu prisnil divný sen. Videl veľké stádo oviec bez pastiera. K nemu pristúpil akýsi človek a povedal:

— Prečo, Nifont, nepasieš toto stádo, ktoré je bez pastiera?

— Už som starý a túto prácu nepoznám, odpovedal Nifont.

— Veď Kráľ ti prikázal, aby si ich trochu pásol a potom si odpočnieš a dostaneš veľkú odmenu, — povedal neznámy človek, dal mu do ruky palicu, odovzdal ovce a zmizol.

Nifont sa prebudil a nastrašil sa. Celý život sa modlil, aby nikdy nad nikým nemal právomoc a teraz mu tento sen hovorí, že má byť biskupom. Nifont sa s nikým nerozlúčil, vzal so sebou svojho žiaka, zanechal Konštantinopol, sadol na loď a cez Alexandriu utekal do púšte.

V tie dni prišli do Alexandrie veriaci z ostrova Cypru a prosili o biskupa. Patriarchom Alexandrie bol vtedy biskup Alexander a jeho diakonom bol Atanáž, neskorší patriarcha, svätý a veľký učiteľ Cirkvi.

— Určitý čas počkajte, dokiaľ nám Boh neukáže dôstojného človeka, — odvetil vyslancom z Cypru alexandrijský patriarcha.

A tej noci patriarcha mal videnie. Hovoril k nemu apoštol Pavol:

— Zajtra ti Pán ukáže dôstojného. Buď v chráme a pozoraj sa na tých, ktorí vchádzajú. Človekovi, ktorý vojde a tvárou bude podobný mne, odovzdaj stádo.

Nifont so svojim žiakom ráno priplávali do prístavu Alexandrie a ponáhľali sa do chrámu. Keď vchádzali do chrámu, uvidel ich patriarcha.

— Pozri sa, Atanáž, ako tamten človek je tvárou podobný ikone apoštola Pavla, — zašepkal patriarcha diakonovi Atanážovi.

— Nauzaj, otče, — odvetil Atanáž — a je dôstojný byť biskupom, lebo pri ňom vidím Božieho anjela a na jeho hlave vidno aj veniec.

Patriarcha zavolať Nifonta a objal ho. Diakon Atanáž sa usmial:

— Od čoho si, otče, utekal, k tomu si teraz i nechtiac prišiel.

— Avšak som hriešny a nedôstojný na túto hodnosť, — bránil sa Nifont.

— Ó, keby som bol ja taký nedôstojný“ — odvetil patriarcha.

Začala sa liturgia a patriarcha Alexander dal Nifontovi prvé svätenia a v priebehu niekoľkých dní ho vysvätil za biskupa. Na Cyprus ho odprevadil diakon Atanáž.

— o —

A stal sa Nifont biskupom mesta Konštantie na Cypre, otcom sirôt, dobrodincom chudobných, pomocníkom núdzných, učil slovom a životom. Tak niekoľko rokov Nifont pásol svoje stádo a slúžil veriacim ako príklad dokonalého kresťana. A jedného dňa ochorel.

— Syn môj, prestri mi rohožku na zem, — povedal žiakovi a ľahol si na rohožku.

Nifont už pred tromi dňami vo videní dostal správu o svojej smrti. Teraz jeho tvár zažiarila.

— Raduj sa, Milostiplná, moja pomocníčka a moja posila, pamätám sa na tvoju milosť! — zvolal Nifont a umkol. Jeho tvár tak zažiarila, že prítomní sa nastrašili.

Tak odovzdal svoju dušu Bohu ctihodný Nifont, biskup Konštancie na Cypre. Bol 23. december, ktorý aj zostal v Cirkvi dňom ctihodného Nifonta, biskupa. Pochovali ho v chráme apoštolov.

Jeho životom napísané slová pôjdu vekmi až do posledného súdu utešujúc a posilňujúc nás slabých:

— Niet hriechu, ktorý by premohol Božie milosrdenstvo!

BEŇATINA — je filiálkou farnosti Podhorod. V chráme tejto filiálky dňa 11. 9. 1983 bola odpustová slávnosť za účasti o. Ordinára Mons. Jána Hirku, apošt. administrátora. Celá slávnosť sa niesla v znamení osláv 250. výročia narodenia Andreja Bačinského, veľkého biskupa našej eparchie, ktorý sa narodil v Beňatine. Vtedy bola samostatnou farnosťou. Túto udalosť spomenul pri privítaní o. ordinára miestny duchovný o. Jozef Duda, spomenul veľkého biskupa tiež vo svojej kázni o. ordinár a na konci Služby Božej bola panychída za biskupa Andreja Bačinského.

NAŠI JUBILANTI

V tomto mesiaci si svoje životné a knižské jubileá pripomínajú títo vdp. duchovní otcovia:

Vojtech Slivarich — 70 rokov od narodenia (6. 12.), Juraj Guľa — 25 rokov od ordinácie (14. 12.), Ján Ižovský — 50 rokov od narodenia (16. 12.), Andrej Fedoroňko — 65 rokov od narodenia (18. 12.), Pavol Martyák — 80 rokov od narodenia (19. 12.)..

MNOHAJA EIT, BLAHAJA EIT!

NAŠE HROBY

Dňa 25. 9. 1983 po dlhej a ťažkej chorobe odovzdal svoju dušu Stvoriteľovi

o. **LADISLAV NEVICKÝ**

tit. dekan, administrátor farnosti Závadka na Spiši.

V Pánovi zosnulý narodil sa 29. 9. 1918 v Sečovciach. Za kňaza bol vysvätený 12. 7. 1943. Ako správca farnosti pôsobil vo farnostiach Majdan, od roku 1945 ako kaplán v Jakubovanech, od roku 1946 ako správca fary v Borove, od roku 1972 ako správca farnosti Závadka.

Pohrebné obrady v Závadke dňa 29. 9. 1983 vykonal najdôst. o. ordinár Mons. Ján Hirka za účasti mnohých kňazov — spolubratov a veriacich. Pochovaný bol v deň jeho 65. narodenia.

VIČNAJA PAMJAŤ, BLAŽENNYJ POKOJ!

UPOZORNENIE

Upozorňujeme našich čitateľov, aby si knihu univ. prof. ThDr. Antona Bagina „Apoštolové Slovanů Cyril a Metoděj a Velká Morava“ v Českej katolíckej charite v Prahe už neobjednávali, pretože ako nás o tom upovedomila Česká charita, kniha už je rozobraná.

— — r. 1853 — pred 130 rokmi — v Bardejove umrel ThDr. JÁN ANDRASČÍK, miestny farár, ľudovýchovný pracovník, bojovník proti alkoholizmu, spisovateľ (nar. r. 1899).

— — r. 1863 — pred 120 rokmi — v Londýne umrel WILLIAM THACKERAY, anglický realistický spisovateľ (romány: História Barryho Lyndona, Trh marnosti, Henry Esmond, Newcomoci, Virgíńčania); nar. r. 1811).

25. decembra r. 353 — pred 1630 rokmi — sa v Ríme po prvý raz slávil sviatok Narodenia Pána.

— — r. 1938 — pred 45 rokmi — v Prahe umrel KAREL ČAPEK, český realistický spisovateľ a novinár (nar. r. 1900).

26. decembra r. 1783 — pred 200 rokmi — v Močenku (Sládeckovce) umrel dr. ANTON RÉVAY, prvý rožňavský biskup, podporovateľ umenia (nar. r. 1718).

30. decembra r. 1888 — pred 95 rokmi — v Liptovskom Michale umrel ŠTEFAN NIKOLAJ HÝROŠ, historik, spoluzakladateľ SSV i MS, odborný spisovateľ (nar. r. 1813).

(Ž)
VŠETKÝM NAŠIM ČITATEĽOM, PRI-SPIEVATEĽOM, PRIAZNIVCOM ŽELÁME RADOSTNÉ A POŽEHNANÉ SVIATKY KRISTOVHO NARODENIA.

SLOVO — mesačník gréckokatolíkov v ČSSR. Vydáva a Spolok sv. Vojtecha Trnava v Cirkevnom nakladateľstve Bratislava. Šéfredaktor: Štefan Papp, Redakcia 040 01 Košice, Bajkalská 26/III/18 č. t. 886 94. Administrácia 890 21 Bratislava, Kapitulská 20. Č. t. 331 717 a 333 056. Index. č. 49618.

Tlačia Duklianske tlačiarne, n. p., Prešov. Uzavierka časopisu je 2 mesiace pred vydaním čísla. Rukopisy nevraciamy. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu rukopisov. Rozširuje PNS, objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlače 884 19 Bratislava, Gottwaldovo nám. 6. Celoročné predplatné 24 Kčs, pre cudzinu 24 Kčs plus poštovné. Cena jednotlivého výtlačku 2 Kčs.